

TRADISJONELLE PRAKSISER HOS MAASAIER I TANZANIA

”Hvordan kan vi forstå at maasaier opprettholder tradisjonelle praksiser som gir negative konsekvenser for unge jenter, og på hvilken måte påvirkes de av dette?”

Feltarbeid i Arusha-regionen, Tanzania jan-mars 2017

Årsstudium/1.år bachelor i utviklingsstudier, institutt for internasjonale studier og tolkutdanning,
Høgskolen i Oslo og Akershus

Maiken Røed Hansen (kandidatnr: 133), Ingrid Amalie Augland (kandidatnr: 126), Trisia Sirwan
(kandidatnr: 165) og Nina Magnussen(kandidatnr: 151)

Fagkode: UTVÅR1200 - Antall ord: 20164 - Innleveringsfrist: 10.05.17, Kl: 14:00

English summary

As development students at the University College of Oslo and Akershus, we had to do a field work in a developing country. The country we ended up traveling to was Tanzania. We stayed there for 5 weeks, from 28th of January to the 5th of March. The aim we had for the journey was to do a research on the difficulties faced by the Maasai girls, and what the causes and consequences of these difficulties were. Early marriage and woman's rights has been the main focus in our fieldwork since day one, but we have changed our research question several times throughout the project. After we completed a number of interviews, we learned that there were more cultural aspects that could affect a young Maasai woman's life, and that these often are intertwined in each other. The three cultural practises we highlight in our fieldwork is early marriage, female genital mutilation and polygamy.

The research question we ended up with was: *“How can we understand that Maasais continue with cultural practices with negative consequences, and in what ways do the cultural practices affect the girls?”*.

We started our first two weeks in the Monduli district, one week in Monduli Juu and one in Monduli Town. During our stay in Monduli Juu we lived with the director in a NGO called MOP – which is an abbreviation for Monduli Juu Orphan Project. They showed us around in the Maasailand called Monduli Juu, and gave us the opportunity to see how the Maasai people really live. We thought that it was a unique and interesting experience, because there is probably no better way to learn about the culture and traditions of the Maasai people than from someone who actually is a Maasai and lives in a boma. Our informants at MOP gave us knowledge about how the situation of the girls are, as well as how the situation of the Maasai people is in general. Our stay in Monduli Juu gave us a good foundation for the rest of our field work.

After the first week, we moved down to Monduli Town, where we spent most of our time talking to young Maasai students and different employees at their schools. There is also a Maasai girl boarding School in Monduli town, and we were lucky enough to get to visit it. We spent our last weeks in Arusha town, where we were interviewing various NGOs and educated Maasai people who were gainfully employed. We also interviewed young Maasai boys to get a better picture of where they stand and what their views are on the topics.

The method we used was qualitative methods, where we often had open interviews and participatory observations. This method was educative and it gave us good information and insight. For us, it was natural to use this type of research method, as the topic of our fieldwork is very sensitive and requires a lot of depth to understand the problematics. It was important for us to get the depth in our understanding, so we could create a more open dialogue with the informants, because we knew that some of the topics were hard to talk about.

Our research is an insight in the inspirational stories of the Maasai girls we had the pleasure to meet, and their thoughts about the cultural practises. We also tried to get insight in how the tension between tradition and progress affects the Maasai culture through interviews with experts from various NGOs. They made us understand that changes in the Maasai culture has to come from within, rather than change made by outsiders.

Female genital mutilation, early marriage and polygamy are all cultural practices that can affect the health of young girls - both in mental and physical ways. In terms of mental health, some of the girls who had experienced genital mutilation told us that it had affected their mental wellbeing. They felt an emptiness within themselves, and told us that they were thinking about what was done to their body without their permission everyday single day. We also learned that since the same tools are used to cut several girls on the same day, there is a high risk of infection and HIV transmission. Female genital mutilation can also lead to major complication during childbirth.

In terms of early marriage, many young girls never get the chance to experience the different stages of life in chronological order, but rather experience a drastic change when they get married. They are neither physically or emotionally ready to take on the job as a wife or mother, and some of the girls we talked to told us they often feel alone and isolated from everything outside their new life in their husbands boma. We learned that early marriage normally leads to early pregnancy, and many maasai girls experience complications under pregnancy and childbirth.

The last cultural practice we did research on was polygamy. We were told that maasai girls can be affected emotionally and feel alone even in polygamous relationships, since the young wives sometimes could be excluded and bullied by the older wives. In polygamy, sexually transmitted diseases such as HIV and AIDS can easily spread, as a result of many sexual partners and that the woman often feel that they don't have the courage or the right to ask their partner for safe sex. We also learned that polygamous relationship didn't always mean negative consequences for the wife. Some research has actually shown that polygamous relationships in some situations can lead to better health and wealth for the women and their children.

It was important for us to not have a negative and one-sided view on the cultural practises, but to try to understand and go into the depth of the Maasai people's values, traditions, concerns and ideas. For example, we learned that poverty is a major cause behind early marriage. Parents often see marrying off their daughter as the only way out of difficult situations. It's actually more common for Maasai parents to marry away their daughters during dry season, a period that is known to be extremely difficult for Maasai people who live with cattle and goats. And as well as being a cause, poverty can also be seen as a consequence of early marriage. Early marriage often leads Maasai girls to drop out of school. As a result, they will never get the education they need to get a safe job and income that can help them and their family out of poverty. Their children often get caught in a vicious circle, where poverty is transferred from one generation to another. The reason for this is that the children usually end up walking in the same footsteps as their parents, and end up getting married and dropping out of school at a young age.

This poverty trap must be broken with a force coming within the Maasai community. The Maasai people must be involved in defining and finding solutions for the problems they are facing. The Maasai girls who are standing up to fight for their education and rights are a great example. They have taken responsibility of a painful process for the whole Maasai community.

Most of our informants gave us the same answer: education is the answer and the best way to end harmful cultural practises. This means keeping girl in education as long as possible, as well as giving education around the consequences to the Maasai community in the villages, and making them understand why it is wrong to continue without any changes.

However, education alone is not enough. Like many other African countries, Tanzania has laws against female genital mutilation and early marriage, but the government doesn't follow up on the laws in practice. As the government and NGOs often find it difficult to get to the truly rural parts of Tanzania, some Maasai communities continue with their cultural and traditional practises such as early marriage and female genital mutilation without any interference or consequences.

This work would not have been possible without all of our informants. We want to thank you and show our gratitude for the time we have shared with you. Through your honest opinions and knowledge, we have learned new things that has changed us, as well as our views on different topics. We would also like to give a special thanks to Mr. Alais Morindat, who has given us guidance and knowledge throughout the whole field work.

Forord

I løpet av vår feltperiode i Tanzania, ved Arusha regionen, har vi fått muligheten til å bli kjent med en helt ny kultur. Det har vært lærerikt, spennende og øyeåpnende. Vi har blitt rike på kunnskap om en kultur vi ikke visste mye om før vi dro.

Vi har forsøkt å tilpasse oss denne fremmede og ukjente kulturen, som har gitt oss muligheter til å se verden fra et annet perspektiv. Vi har lært mye – på en helt spesiell måte. Samtalene har til tider vært tøffe, og vi har møtt jenter som kjemper for rettigheter vi i Norge tar for gitt.

Gjennom hele feltarbeidet, både på de fine og ikke så fine dagene, har vi vært utrolig heldige som har hatt en dyktig reiselærer, støttende medstudenter, flotte vertsfamilier, og kunnskapsrike kontaktpersoner med gode nettverk. Uten disse menneskene hadde det ikke vært mulig å utføre feltarbeidet. Vi er takknemlige, og ønsker å rette en spesiell takk til reiselæreren vår, Hanne Svarstad. Hanne har hjulpet oss i forkant av, og under feltarbeidet. Vi vil også rette en stor takk til veileder, Grete Benjaminsen, som har vært tålmodig og kunnskapsrik, og ledet oss i riktig retning – tusen takk til dere begge!

Men vår siste, og viktigste takk, går til alle våre informanter. Vi har vært utrolig heldige som har fått mulighet til å få høre deres personlige historier som har gitt oss kunnskap, og ikke minst innsikt i en kultur som har vært totalt fremmed for oss. Tusen takk!

Vi ønsker også benytte denne anledningen til å utdype vår dypeste kondolanse etter en bussulykke i Arusha-regionen i Tanzania søndag 6.mai 2017. Det var 32 elever, fra Lucky Vicent grunnskole hvor vår vertssøster er elev, som døde. Det gjorde også sjåføren og to lærere. Vertssøsteren vår var ikke innblandet i ulykken, men våre tanker går til venner og familie av de avdøde.

Oslo 10.mai 2017.

Maiken Røed Hansen

Nina Åsen Magnussen

Ingrid Amalie Augland

Trisia Sirwan

Innholdsfortegnelse

English summary	i
Forord	v
Innholdsfortegnelse	vii
Ordforklaringer	x
Innledning	1
2.1 Tanzania.....	3
2.2 Arusha-regionen	4
2.2.1 Monduli-distriktet	4
2.2.2 Arusha by	5
2.3 Maasai.....	5
2.4 Kjønnsløstelse	6
2.5 Tidlig ekteskap.....	7
2.6 Polygami.....	8
2.7 Utdanning og rettigheter	9
3.0 Kvalitativ metode.....	11
3.1 Hvorfor velge en kvalitativ tilnærming?.....	11
3.2 Utvelgelse av informanter.....	12
3.3 Intervjuer.....	14
3.4 Observasjon	17
3.5 Etikk.....	18
3.6 Analyse.....	19
4.0 Teori.....	23
4.1 Moderniseringsteori.....	23
4.2 Moderniseringsdiskurs og Flexibilitetsdiskurs.....	25
4.3 Kulturrelativisme	26
4.4 Kjønn og kjønnsrelasjoner.....	27
5. Empiri og analyse.....	29
5.1 Kjønnsløstelse	29
5.1.1 Praksiser av kjønnsløstelse	29
5.1.2 Endringer i praksis ved kjønnsløstelse	30
5.1.3 Årsaker til kjønnsløstelse	31
5.1.4 Konsekvenser av kjønnsløstelse	33
5.2 Tidlig ekteskap.....	36
5.2.1 Praksisen av tidlig ekteskap hos Maasaiene.....	36
5.2.2 Endring av praksis	36
5.2.3 Årsak til tidlig ekteskap	37
5.2.4 Konsekvenser av tidlig ekteskap	39

5.3 <i>Polygami</i>	42
5.3.1 Praksisen av polygyni blant maasaier i Tanzania.....	42
5.3.2 Endring i praksis	43
5.3.3 Årsaker	44
5.3.4 Konsekvenser	46
Avslutning	50
Litteraturliste	56
Vedlegg	62
<i>Informantliste:</i>	62
<i>Intervjuguider</i>	65

Kart

Kart over Tanzania og Arusha-regionen:

Kart hentet fra Google Maps: <https://www.google.no/maps/place/Arusha,+Tanzania/@-3.3863173,36.3187804,9z/data=!4m5!3m4!1s0x18371c88f2387383:0xbc1907f7ec497152!8m2!3d-3.3869254!4d36.6829927?hl=no>

Ordforklaringer

NGO: (Non Governmental Organization), ikke-statlig organisasjon

FN: De forente nasjoner

MOP: Monduli Juu Orphan Project

DHS: Demographic and Health Survey. Undersøkelser som tar for seg demografi og helse.

Ord på lokalspråket Maasai:

Boma: Bosetninger som omgir en gruppe maasaihytter (manyatta) tilhørende en familie; Omgitt av tykt gjerde av tornete grener som beskytter mot rovdyr.

Manyatta: Leirhytter bygget i ring i maasaiboma

Innledning

Maasaier er en etnisk gruppe som lever i både Tanzania og Kenya (28toomany, 2013, s. 37). De lever med sterke kulturelle tradisjoner, som står overfor stort press fra en stat som stadig er i utvikling (Pharam, s. 5). For at kulturen skal overleve er det nødvendig med modernisering, men for mye vil føre til at den dør ut. Maasajentene står ovenfor dette dilemmaet: de skal bli utdannet, men også føre kulturen videre (Pharam, s. 5). I denne oppgaven ønsker vi å fokusere på noen andre av dilemmaene unge maasajenter står ovenfor ved kulturen i dag. Vi har valgt å se på tre dilemmaer: kjønnslemlestelse, tidlig ekteskap og polygami.

Høsten 2016 fikk vi beskjed om at vi skulle reise på feltarbeid til Tanzania og Arusha-regionen. I oktober hadde vi minifeltarbeid i Norge med fokus på kvinners rettigheter. I den sammenheng snakket vi med Plan Norge der vi kom innom temaet barneekteskap. Vi ble veldig inspirert, og det var noe vi kunne tenke oss å skrive om. Vi lærte om maasaier i forelesningene vi hadde om Tanzania og ønsket å sammenligne praksisene rundt tidlig ekteskap blant ulike etniske grupper.

Det var ikke før vi kom til Tanzania at vi spisset temaet spesielt mot maasaier. Temaet om maasaier og tidlig ekteskap vekket også større interesse da ingen har skrevet om dette før på utviklingsstudier. På begynnelsen av vårt feltopphold i Tanzania lærte vi å kjenne kulturen raskt da vi fikk muligheten til å bo i en maasailandsby i Monduli-distriktet. Vi ble tidlig introdusert for begrepet “bad culture”, som blir sett på som de negative sidene ved kulturen blant mange maasaier. Tidlig ekteskap, polygami og kjønnslemlestelse var gjennomgående svake sider ved en ellers sterk kultur. Ut i fra temaet unge maasajenter og tradisjonelle praksiser, kom vi frem til følgende problemstilling:

”Hvordan kan vi forstå at maasaier opprettholder tradisjonelle praksiser som gir negative konsekvenser for unge jenter, og på hvilken måte påvirkes de av dette?”

Denne problemstillingen har ikke alltid vært vårt utgangspunkt, men vi har under hele feltperioden hatt fokuset rettet mot kvinner og tidlig ekteskap. Vi fikk vite tidlig at vi skulle besøke en kostskole for unge maasajenter og en NGO som heter MOP (Monduli Orphan Project) i starten av feltperioden. Organisasjonen, MOP, var ukjent for oss før vi dro, men fikk høre at grunnleggeren og lederen var maasai. Dette var en viktig faktor som gjorde at vi ville spisse problemstillingen til maasaier. Oppholdet hos MOP og maasailandsbyen ga oss et godt grunnlag for resten av feltarbeidet vårt, og vi fikk informasjon om andre kontakter vi kunne opplyse.

Vi har valgt å dele oppgaven inn i syv kapitler, der de fire første er innledningskapitler, mens de tre siste er drøftingskapitler. I innledningsdelen har vi valgt å ta for oss bakgrunn, metode og teori som er relevant for feltområdet, vårt tema og vår problemstilling. Deretter vil vi analysere og drøfte våre empiriske funn. Til slutt vil vi oppsummere oppgaven og forsøke å trekke noen konkluderende sluttlinjer i et siste kapittel.

I innledningen har vi en introduksjon av tema, og en presentasjon av problemstillingen. Bakgrunnsdelen tar for seg Tanzania, regionen og distriktene vi har oppholdt oss i, maasaier og de tre tradisjonelle praksisene vi har fokusert på. Til slutt nevner vi litt om utdannings situasjonen i Tanzania. Disse punktene har vi valgt å ta med for å gi bakgrunnskunnskap til videre lesing. I neste kapittel har vi om metode. Vi valgte å ha dette i et eget kapittel for det det skal bli mer oversiktlig. Her blir det beskrevet hvordan vi har gått frem for å hente data, empiri, litt om etikk og eventuelle problemer underveis i feltarbeidet. Deretter kommer det et kapittel om fire teorier som vi mener er aktuelle for vår oppgave og bidrar til analyse. Etter disse fire første innledningskapitlene tar vi for oss analyse og drøfting av de empiriske funnene. Vi ser på de tre tradisjonelle praksisene med fokus på praksis, endring av praksis, årsaker og konsekvenser. Til slutt kommer det en avslutning der vi oppsummerer oppgaven, med svar på problemstillingen vår.

2.0 Bakgrunn

I dette kapittelet skal vi presentere vårt feltområde og relevante temaer for feltoppgaven. Først vil vi gi en oversikt over Tanzania, og Arusha-regionen med de områdene vi oppholdt oss i. Deretter vil vi presentere den pastoralistiske folkegruppen - maasai - og tre av de tradisjonelle praksisene maasaiene praktiserer. Til slutt vil vi beskrive utdanningssituasjonen i Tanzania, dette ser vi på som relevant å ta med da flere av våre informanter så på utdanning som den eneste løsningen på problemene rundt tradisjonelle praksiser.

Vi utførte feltarbeidet vårt i Monduli-distriktet og Arusha by, her besøkte vi blant annet diverse skoler, organisasjoner og bomaer. Det er begrenset med fakta om Monduli-distriktet og Arusha by på nettet og i lærebøkene, vi har derfor valgt å beskrive med egne ord hvordan vi har opplevd dette feltområdet.

2.1 Tanzania

Tanzania er en afrikansk republikk, plassert på østkysten av det afrikanske kontinentet mot det indiske hav. Landet grenser til Mosambik, Malawi og Zambia i sør, Uganda og Kenya i Nord, og Den demokratiske republikken Kongo, Burundi og Rwanda i Vest (Hem & Benjaminsen, 2016). Hovedstaden i Tanzania heter Dodoma, og ligger 441 km sør for Arusha by. Landet har et areal på 947 300 km² og har totalt 52 482 726 innbyggere. 99 prosent av befolkningen på Tanzanias fastland er afrikanere, hvorav 96 prosent av dem er bantuer som består av mer enn 130 etniske grupper (CIA The World Factbook, 2017). Ifølge tall fra CIA er 61,4 prosent av innbyggerne i Tanzania kristne, mens 35 prosent er muslimer - de resterende prosentene er oppført som lokale religiøse eller ikke religiøse. I Tanzania snakker den største delen av befolkningen swahili, men det snakkes også engelsk og arabisk. I tillegg finner man mange lokale stammespråk, blant annet *maasai*. (CIA The World Factbook, 2017).

I 2009 ble Tanzania rangert som 151 av totalt 182 land, i en indeks for menneskelig utvikling. Indeksen var utarbeidet av FNs utviklingsprogram, og viser blant annet at den forventede levealderen i Tanzania bare er 55 år. I Norge derimot er den forventede levealderen estimert til rundt 80 år. (Benjaminsen & Svarstad, 2014, s.100). Ifølge FNs statistikk fra 2011 lever 46,6 av prosent av Tanzanias befolkningen i ekstrem fattigdom, som vil si at de tjener under 1.90 dollar om dagen (FN-sambandet, 2017).

2.2 Arusha-regionen

Tanzania har totalt 30 regioner, Arusha – som vi utførte feltarbeidet i - er en av dem. Arusha regionen ligger i den nordøstlige delen av Tanzania. Regionen grenser til Kenya i nord, og Kilimanjaro- og Tanga-regionen i øst. Det totale arealet av Arusha er målt til 82 428,5 km² ifølge regionkommisærens kontor i Arusha. 4,3 prosent av dette arealet er dekket av vann, mens de resterende 95,7 prosentene er landområde. Arusha er Tanzanias største region, og utgjør 9,2 prosent av landets totale fastland (The Planning commission Dar Es Salaam & Regional Commissioner`s office Arusha, u.å., s. 1).

2.2.1 Monduli-distriktet

Monduli distriktet er et av de fem distriktene i Arusha regionen. Under vårt opphold i Monduli-distriktet oppholdt vi oss hovedsakelig i Monduli Juu og Monduli by. Monduli Juu er en maasailandsby som ligger på rundt 2000 meter over havet. Landskapet er frodig og grønt. Monduli Juu har også utsikt over Riftdalen som strekker seg fra Malawisjøen gjennom Tanzania, Uganda og Etiopia til Rødehavet (Askheim, 2016). Store deler av befolkningen bor i manyattaer, som er tradisjonelle leirhytter. Monduli Juu har to kirker, en katolsk og en luthersk.

MOP, Monduli Juu Orphan Project, er en NGO i Monduli Juu. Deres visjon er å styrke foreldreløse og sårbare barn ved å oppfylle deres fysiske, mentale, psykologiske og åndelige behov med et spesielt fokus på utdanning (MOP, u.å.).

Monduli by ligger en 20 minutters kjøretur nedover fra Monduli Juu. Her finner vi blant annet Moringe Sokoine videregående skole og en luthersk kostskole for maasaijenter. I

Monduli by finner man butikker, noe man ikke har i Monduli Juu. Monduli by er mer utviklet enn Monduli Juu, og man har tilgang på blant annet bank og frisør.

Både Monduli Juu og Monduli by er begge relativt rurale, men ikke i den grad at myndighetene og NGOene ikke kommer til. De første problemstillingene våre var rettet mye til utdannede maasaier, noe som var vanskelig å finne i disse områdene. For å få kontakt med de utdannede måtte man være på steder som var enda mer rurale enn det vi allerede var. Vi hadde en stedsavgrensning, og disse maasaiene bor utenfor de distriktene vi oppholdt oss i.

2.2.2 Arusha by

Arusha er en stor by, og ligger på ca. 1300 høydemeter (Lonely Planet, u.å.). Byen ligger i det nordlige høylandet, mellom Mount Meru og Kilimanjaro (Tanzania tourism, u.å.). Vi opplevde byen som hektisk med mange mennesker. Av stedene vi besøkte var Arusha by helt klart den mest utviklede byen. Skolene og organisasjonene vi besøkte i Arusha var gjerne plassert litt utenfor bykjernen i roligere strøk.

Emusoi Centre var en av organisasjonene vi besøkte i Arusha. Dette senteret hjelper Maasai-, Barabaiger- og Ndorobojenter til å fortsette utdanningen sin. Emusoi Centre vil gi jentene en sjanse til å bli utdannet og å kunne hjelpe deres samfunn til å skape forandring og utvikling. Jentene får bo på Emusoi, her får de videreutvikle blant annet språk og mattekunnskaper slik at de er forberedt på videregående skole. Oppholdet på Emusoi er finansiert for jentene av sponsor, men foreldrene blir spurt om de kan bidra med et lite pengebeløp. I tillegg blir det satt pris på om foreldrene kan gi døtrene sine dagligdagse behov - som tannkrem og såpe. Senteret forsøker også å gjøre foreldrene involvert i utdanningens fremgang (Emusoi Center, 2017).

2.3 Maasai

Maasai er en av de mest kjente pastoralistiske gruppene i den østlige delen av Afrika. I forelesningen vi hadde med Hanne Svarstad, 1. september 2016, ble vi fortalt at pastoralisme er et system basert på gjeting av husdyr. Mange, men ikke alle - pastoralister er nomader. Nomader flytter rundt med dyra for å finne gode beiteforhold

og god tilgang på vann (Svarstad, 2017). De blir ikke værende på et sted for å dyrke land, men samhandler med landet på en bærekraftig måte ved å migrere med kveg (Parham, 2009, s. 6).

Maasaiene bygger økonomien sin rundt kveg og geiter, og oppholder seg hovedsakelig i det sørlige Kenya og nordlige Tanzania (28toomany, 2013, s. 37). I Tanzania lever majoriteten av Maasaiene i Arusha- og Manyara-regionen, de lever gjerne i rurale områder, langt fra nærmeste sivilisasjon. I Tanzania er det anslått at det lever ca. 309 000 maasaier (28toomany, 2013, s. 37).

Maasaiene har - i likhet med de rundt 130 andre etniske gruppene i Tanzania - egne verdier, tradisjoner, språk, skikker og kultur. Ethvert medlem blant maasaiene har en spesiell rolle, i henhold til alder og kjønn. Det er de eldre mennene som har ansvar for å lære guttene opp til å bli krigere. Blant maasaier er polygami en helt vanlig praksis. Kvinner er gjerne en av flere koner, disse konene skal leve i et fellesskap og er avhengige av å hjelpe og støtte hverandre. Kvinnenes hovedoppgave er å stelle hjemmet, samtidig som de skal ta vare på barn og dyr (Parham, 2009, s. 6).

2.4 Kjønnsllestelse

Kjønnsllestelse, eller omskjæring, er ulike former av inngrep på jenter og kvinner hvor de ytre kjønnsdelene fjernes totalt eller delvis. Dette er en gammel tradisjon flere steder i verden (World Health Organization, u.å.). Ifølge tall fra Verdens helseorganisasjon er det anslått at mer enn 200 millioner jenter og kvinner har gått gjennom kjønnsllestelse, de fleste har gjennomgått prosedyren før de er 15 år gamle. Det sies at det er omtrent 3 millioner jenter står i fare for nye tilfeller av kjønnsllestelse hvert år (World Health Organization, u.å.).

Verdens helseorganisasjon definerer de ulike typene for kjønnsllestelse som følger: Type 1, klitorisdektomi: Dette er en delvis eller total fjerning av klitoris. Noen ganger skjer det også at de kun fjerner forhuden, men dette er svært sjeldent.

Type 2, Eksisjon: Dette er en delvis eller total fjerning av klitoris og indre kjønnslepper, kan skje både med og uten fjerning av ytre kjønnslepper.

Type 3, Infibulasjon: Dette er en innsnevring av skjedeåpningen som dannes ved at deler av de indre og/eller ytre kjønnsleppene skjæres bort og omplasseres, dette kan skje både med og uten fjerning av klitoris.

Type 4: Referer til alle andre skadelige inngrep på det kvinnelige kjønnsorganet uten medisinske formål. Eksempler på dette er blant annet prikking, piercing, skjæring, skraping og brenning (World Health Organization, 2017).

Data fra DHS viser utbredelsen av kjønnslemlestelse i Tanzania og viser hvilken av de fire typene for kjønnslemlestelse som er blitt utført, det er type 1 og 2 som er de mest brukte. I Arusha, ved DHSs undersøkelse i 2010, var 81,3 prosent av kjønnslemlestelsen type 1 eller type 2, mens type 4 kun utgjorde 1,5 prosent. Type 3 var det ikke registrert noen funn av. (28toomany, 2013, s. 29).

Kjønnslemlestelse er utbredt i Tanzania, og da spesielt i de rurale område av Tanzania knyttet til etniske grupper og kulturer. Her kommer ikke myndighetene og NGOene til på samme måte som i de mer urbane delene av Tanzania, dette fortalte de fleste av organisasjonene vi snakket med.

Den estimerte utbredelsen av kjønnslemlestelse i 2004/5 hos jenter og kvinner, fra 15 til 49 år, i Tanzania er 14,6 prosent. Dette er en nedgang på 3,1 prosent ved samme undersøkelse i 1996 da resultatet var 17,7 prosent. Det er DHS som har gjennomført denne undersøkelsen, og man må regner med at det er mørketall. Undersøkelsen viser at det er en nedgang i utbredelsen av kjønnslemlestelse. Utbredelsen av kjønnslemlestelse hos jenter og kvinner i aldersgruppen 15-19 år er estimert til 9,1 prosent, mens i aldersgruppen 35-39 år er den estimert til 16 prosent. Den tanzanianske regjeringen har vedtatt en lovgivning som forbyr praksis av kjønnslemlestelse, denne loven ble innført i 1998. (28toomany, u.å.)

2.5 Tidlig ekteskap

Skirbekk & Kjølørød (2017) definerer ekteskap som en samfunnsordning som legaliserer samlivet mellom to personer. Til tross for at mange land har 18-årsgrense for å gifte seg, blir mange jenter giftet bort mye tidligere. Barneekteskap, som vil si

giftet før 18 år, er en realitet for både jenter og gutter, men det er jenter som blir mest utsatt (UNICEF, 2016). Mer enn 140 millioner jenter vil bli giftet bort mellom 2010 og 2020, og 1 av 3 unge kvinner som lever i utviklingsland vil bli giftet bort før de fyller 18 år (NORAD, 2014). Man kan finne barnebruder i alle regioner i verden, men det rammer flest jenter i Sør-Asia og i Afrika sør for Sahara (PLAN, u.å.).

Barneekteskap er et hinder for å oppnå flere av FNs Tusenårsmål, som for eksempel å fremme likestilling og styrke kvinners stilling (3), redusere barnedødeligheten (4), forbedre helsen til gravide og fødende kvinner (5) og bekjempe hiv og andre smittsomme sykdommer (6). For å nå disse målene forutsetter det at barneekteskap og tidlig graviditet blir forebygget. (NORAD, 2014)

37 prosent av jenter i Tanzania blir giftet bort før de fylte 18 år (CARE, 2015).

I vår oppgave har vi definert tidlig ekteskap som giftet fra 12 år og opp til 20 år, siden vi har skjønnet at det er i den alderen flest maasaijenter blir tvunget til å gifte seg.

2.6 Polygami

Polygami er begrepet en bruker hvis man snakker om en person som er gift med to eller flere individer samtidig (Asland, 2013). Vi har to former for polygami. Polyandri som er når en kvinne har flere ektemenn, og polygyni når en mann har flere koner (Anne Waldrop, 07.09.2016). En av grunnene til at polygami har utviklet seg er at barn er i flere samfunn æren av hele ekteskapet, og jo flere barn en har jo mer ære. De blir sett på som en form for rikdom, og en familie med mange barn blir sett på som noen med mye makt. Moderne økonomi gjør det nå vanskelig å opprettholde denne tradisjonen da kanskje økonomien ikke strekker til å holde alle barnene i live, friske og utdannede (Mbiti, 1975, s. 108).

Polygami har ikke noe med religioner å gjøre, men en kulturell praksis. Dette har skapt problemer for kristne misjonærer. Selv om mange ekteskap i Afrika er mellom to personer, så er ofte lederne og de rike gift med flere enn en kvinne. Islam godtar polygyni, men har begrenset det slik at en mann kan ha 4 koner (Thomson, 1994, s 93). I Tanzania, blant maasaiene, hørte vi ikke noe om et begrenset antall. Vi ble fortalt av

de som arbeidet i NGOen Monduli Juu Orphan Project (MOP) at det var en maasai som hadde 40 koner, og hadde en hel skole for sine 200 barn.

Kristendommen er ikke i mot polygami uten å ha opplevd det i religionen selv. Først blant Anabaptistene i Münster på 1500-tallet, og blant mormonene på 1800-tallet (Thomson, 1994, s. 93).

Det vi møtte på i Tanzania var når en mann hadde flere koner, altså polygyni (Anne Waldrop, 07.09.16). Polygyni er den eneste formen for polygami som er lovlig i Tanzania. I følge Law of marriage act 1971 (LMA) er det ikke lov for kvinner å gifte seg med flere enn en mann (LMA § 152(1)). LMA definerer et polygynt** ekteskap som “ a union in which the husband may during the subsistence of the marriage be married to or marry another woman or women” (Law of Marriage Act, 1971).

2.7 Utdanning og rettigheter

I 1948 ble FNs Verdenserklæring for menneskerettigheter erklært. Erklæringen består av totalt 30 artikler, hvor artikkel 26 tar for seg utdanning, og ideen om grunnleggende utdanning for alle:

Artikkel 26.

1. Enhver har rett til undervisning. Undervisningen skal være gratis, i det minste på de elementære og grunnleggende trinn. Elementær-undervisning skal være obligatorisk. Alle skal ha adgang til yrkesopplæring, og det skal være lik adgang for alle til høyere undervisning på grunnlag av kvalifikasjoner.
2. Undervisningen skal ta sikte på å utvikle den menneskelige personlighet og styrke respekten for menneskerettighetene og de grunnleggende friheter. Den skal fremme forståelse, toleranse og vennskap mellom alle nasjoner og rasegrupper eller religiøse grupper og skal støtte De Forente Nasjoners arbeid for å opprettholde fred.
3. Foreldre har fortrinnsrett til å bestemme hva slags undervisning deres barn skal få.

(FN, 2017)

I Tanzania er - i henhold med menneskerettighetene og landets lov - grunnskole for barn over syv år obligatorisk, dersom de foresatte ikke sender barna på skole bryter de teknisk sett loven (Ansell. 2005, s.46). På Tanzanias fastland gjennomføres utdanning og opplæring av utdanningsdepartementet, samt frivillige organisasjoner og enkeltpersoner (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization & International Bureau of Education, 2010/11, *Principles and general objectives of education*, rapporten har ikke sidetall). Utdanningsministeren i Tanzania, Mr. Joseph J. Mungai, legger vekt på utdanningens betydning for å skape utvikling og ser på kvalitet i grunnutdanningen som spesielt viktig (NORAD, u.å.).

I en rapport fra det Tanzanianske utdanningsdepartementet blir pastoralistiske jenter, blant annet maasai, plassert som en av de dårligst silte gruppene i landet - når det gjelder tilgang til videregående opplæring etter grunnskole (Emusoi Center, 2017). De aller fleste av maasaiene bor mange hundre kilometer fra en storby med videregående skoler. Grunnskoleutdanningen i disse områdene kan foregå under et tre, og uten lærebøker og verktøy som hører en skolehverdag til (Emusoi Centre, 2017).

3.0 Kvalitativ metode

Under vårt feltarbeid fant vi det svært interessant å fokusere på tradisjonelle praksiser hos maasaier i Tanzania, samt hvordan disse påvirket unge jenter. Problemstillingen vår «hvordan kan vi forstå at maasaier opprettholder tradisjonelle praksiser som gir negative konsekvenser for unge jenter, og på hvilken måte påvirkes de av dette?», har gitt oss mye innblikk i en kultur som er en virkelighet vi ikke kunne forestille oss. I lys av dette vil vi i dette kapitlet begrunne vårt valg av forskningsmetode, redegjøre for intervjuene og observasjonene vi har hatt underveis, forklare viktigheten av å tenke på etikk under et feltarbeid, samt diskutere tanker rundt valg av arbeidsmetodene vi benyttet oss av.

3.1 Hvorfor velge en kvalitativ tilnærming?

I boka *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* av A. Johannessen, P. A. Tufte og L. Christoffersen, kan vi lese at det skilles mellom to vitenskapelige forskningsmetoder. Disse kategoriseres som kvalitativ og kvantitative metoder (2010, s.99). Kvalitativ metode vektlegger fortolkning av dataene, som innhentes med verktøy som intervjuer, observasjon og visuelle medier som bilder og/eller video (Desai og Potter, s.118). Kvantitativ metode fokuserer på å samle inn data via statistikk (Desai og Potter, 2006, s.118), og vektlegger opptelling og utbredelse av den informasjonen som er innhentet (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s.99). På bakgrunn av dette kan vi se at den kvalitative forskningsmetoden gjør det mulig å innhente en dybdekunnskap en ikke ville hatt muligheten til med en kvantitativ tilnærming, da den kvantitative metoden ikke åpner opp for svar som *hvordan* og *hvorfor*, slik en kvalitativ metode vil gjøre.

Når det gjelder valget av forskningsmetode, er det flere faktorer som spiller inn. «Det opplagte svaret er at problemstillingen bestemmer fremgangsmåten» (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s.99). Selv om vi ikke reiste i felt med samme problemstilling som vi har endt opp med i ettertid (dette kommer vi tilbake til), visste vi at vi var ute etter informasjon som krevde en viss dybde dersom vi skulle kunne forstå maasaikulturen som helhet. Noe som også kan være med på å bestemme valget av

metode, er tid og ressurser (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s.99-100). I forkant av feltarbeidet hadde vi forhåpninger om å utføre en kvantitativ undersøkelse, noe som kunne vært et spørreskjema med avkryssningsmuligheter. Dette kunne for eksempel gitt oss svar på hvor mange familier i en landsby som levde i et polygamt ekteskap. Det vi imidlertid fant raskt ut av, var at dette ville blitt for tidkrevende, hvis vi i tillegg skulle benytte oss av kvalitative intervjuer. For dersom vi skulle brukt kvantitativ metode i form av et spørreskjema, må vi spørre oss selv hvor stort utvalget informanter skulle vært dersom vi skulle kunne laget statistikker. Vi valgte derfor heller å legge den kvantitative metoden til side, slik at vi bedre kunne fokusere på å utføre intervjuer og observasjoner.

Når dette er sagt, må vi imidlertid også påpeke at det kan være ulemper med en kvalitativ tilnærming. Det kan være fare for å generalisere, ettersom den informasjonen som innhentes er fra færre informanter enn dersom vi hadde benyttet oss av en kvantitativ tilnærming (Desai og Potter, 2006, s.120). På bakgrunn av temaet vi valgte å se på, opplevde vi til tider sentimentale intervjuer, noe som kunne forstyrre vår oppfatning av det informantene våre hadde å fortelle. Men når alt kommer til alt, har valget av kvalitative metoder gitt oss en dybdekunnskap vi ikke kunne ha vært foruten, og sammen med observasjon som vi kommer tilbake til, har vi hatt mulighet til å se konstruktivt på dataene vi har samlet inn, ettersom de tingene vi ble fortalt ofte kunne bekreftes ved bruk av observasjon.

3.2 Utvelgelse av informanter

Når et intervju eller en observasjon skal utføres, er det naturlig at informantene som er utvalgt er relevante for studiet. I kvalitativ metode har vi som ønske og formål å komme tett innpå personer i målgruppen vi er interessert i å lære og vite noe om (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s.103). I tillegg må vi tenke på at kvalitativ metode kjennetegnes med at det innhente mye informasjon fra et begrenset antall informanter(personer), og det derfor er viktig å spørre seg selv om hvor mange som skal intervjues (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s.103). For vår del visste vi på forhånd at vi skulle ha minst 25 dybdeintervjuer, hvor minst fem av disse skulle være ekspertintervjuer. Hva dette er, skal vi komme mer tilbake til. Vi hadde derfor klare

rammer rundt antallet informanter, noe som gjorde det lettere å forholde seg til, i motsetning til hvis vi skulle finne ut av dette på egenhånd.

Johannessen, Tufte & Christoffersen (2010, s.106), har skrevet: «Rekruttering av informanter i kvalitative undersøkelser har et klart mål. I metodelitteraturen kalles dette for *purposful sampling* (Patton 1990) eller *strategisk utvelgelse av informanter*». Dette er noe som betyr at vi først har vært nødt til å tenke over hvilken målgruppe som er relevant, og deretter velge informanter innenfor de bestemte målgruppene. Det er flere måter å gjøre det på i utvelgelsen av informanter, men selv benyttet vi oss av et strategisk utvalg, med hjelp av *snøballmetoden*. Johannessen, Tufte & Christoffersen sammenlikner denne metoden på samme måte som en rullende snøball. En forhører seg med personer som har kunnskap om det valgte temaet, og som kan hjelpe til slik at en kommer i kontakt med andre relevante personer (2010, s.109). For oss startet dette med vår kontaktperson i Tanzania, Alais Morindat. Han var innforstått med hva vi ønsket å finne ut av, samt at vi trengte å snakke med både maasajenter og maasaigutter, og hadde kontakter som hjalp oss på vei. Han ledet oss til våre første informanter, nemlig organisasjonen Monduli Juu Orphan Project, som igjen hadde kontakter vi fikk muligheten til å snakke med. Etter dette rullet ballen videre, og samtidig som vi stiftet nye bekjentskaper, hadde vi MOP og Alais Morindat bak oss som var mer enn villig til å hjelpe hvis vi skulle trenge dette.

Selv om vi benyttet oss av snøballmetoden i utvelgelsen av informanter, hadde vi allikevel tenkt oss ut ulike informantgrupper vi ville snakke med i forkant av feltarbeidet. Vi hadde bestemt oss for at vi ville intervju kvinner som var gift, kvinner som ikke lenger var gift, samt holde ekspertintervjuer med personer som hadde særlig kunnskap om temaet. Da vi endret kurs på temaet og problemstillingen, ble vi derfor også nødt til å endre noe på utvalget informanter. Ettersom vi var interessert i å lære mer om maasaikulturen, deres tradisjonelle praksiser og hvordan unge jenter påvirkes av dette, åpnet vi opp for nye ideer til senere intervjuobjekter. Vi var interessert i både å høre jentenes opplevelser og historier, se det fra et mannsperspektiv, men også i tillegg helsepersonell og andre mennesker som var spesielt opptatt av nettopp dette.

Tanzania, på lik linje med mange ikke-vestlige land, er mindre styrt av tid enn vi er vant med her hjemme. Vi fant det derfor naturlig å ha en litt avslappet holdning til valget av informanter, ettersom vi ofte kunne oppleve at de avtalene vi hadde fastsatt, ble avlyst. Dette gjorde at det til tider kunne være vanskelig å planlegge for mye underveis. I tillegg til dette kunne det hende at vi ble vekket en morgen, fortalt at vi skulle på en skole, hvor vi ikke hadde avtalt om vi skulle intervju elever eller lærere/rektor. Vi fant ut at vi noen ganger måtte ta til takke med det vi fikk av intervjuer, og har i ettertid sett at dette kunne vært bedre systematisert dersom vi hadde vært klarere på hva det var vi ønsket.

3.3 Intervjuer

I boka Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode skriver Johannessen, Tufte & Christoffersen at «Intervjuer er den mest brukte måten å samle inn kvalitative data på» (2010, s.135). Dette fordi et intervju kan finne sted nesten uansett tid eller sted, og gir muligheten til dybdeinformasjon og gode beskrivelser. Det finnes i midlertid flere måter å utføre et kvalitativt intervju på. Det kan være strukturert, semistrukturert eller ustrukturert. forskjellen på disse er at mens det i et strukturert intervju opereres med fastsatte spørsmål og svaralternativer som krysses av på, gir semistrukturerte og ustrukturerte intervjuer muligheten til å tilpasse seg det enkelte intervjuobjekt, og åpner for at den som intervjues kan komme med egne innspill (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s.137). I løpet av vårt feltarbeid fikk vi benyttet oss av både semistrukturerte og ustrukturerte intervjuer, og fikk merke at jo mer vi intervjuet, desto mer ustrukturerte ble intervjuene. Underveis var ikke dette noe vi tenkte spesielt over, og det er først i ettertid at vi har merket oss denne glidende overgangen. I starten av feltarbeidet følte det trygt å forholde seg til de fastsatte temaene og spørsmålene vi hadde laget på forhånd, men etterhvert som tiden gikk, følte vi at vi mestret intervjusituasjonen bedre, og det ble derfor lettere å føre intervjuet mer som en dialog mellom oss og informantene. Ved siden av at vi følte oss mer selvsikre i intervjusituasjonen, ble også resultatene bedre, ettersom informantene våre da hadde større frihet og mulighet til å uttrykke seg.

I forkant av selve feltarbeidet laget vi intervjuguiden til de ulike informantgruppene vi hadde som mål å intervju. Det må imidlertid presiseres at en intervjuguide er en liste som inneholder temaer spørsmål som skal gjennomgås i løpet av intervjuet (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s.139). Måten intervjuguiden er satt opp på avhenger av hvilket type intervju som skal utføres. Intervjuguidene vi hadde med oss fra Norge var noe mangelfulle, og inneholdt i stor grad spørsmål som ikke ville gi oss like god dybdekunnskap som vi ønsket å få svar på. Ettersom temaet på selve prosjektet endret seg fra å handle om unge kvinner i ekteskap i Tanzania, til å handle om maasaikulturen, deres tradisjonelle praksiser og de negative konsekvensene det har på unge jenter, gjorde vi mye endringer på de egentlige intervjuguidene våre. Endringene av intervjuguidene våre skjedde naturlig, ettersom vi underveis kom på nye ting vi gjerne ville ha svar på. Intervjuguidene vår bestod av lett formulerte spørsmål som var relevant i forhold til hva intervjuobjektet kunne svare på. Vi reviderte intervjuguidene våre etter hvert som vi erfarte hvilke spørsmål som var relevante og gode nok i forhold til vårt feltarbeid. Dette dreide seg ofte om å finne spørsmål som verken var for lange eller for kompliserte, men som samtidig kunne gi oss gode og utfyllende svar. Vi laget etter hvert flere underspørsmål/oppfølgingsspørsmål, slik at vi unngikk å stille flere spørsmål som så og si var identiske.

Da det gjaldt selve gangen i intervjuene våre, var rammene rundt litt vekslende. Kort sagt handler dette om hvor intervjuet foregår (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s.142), og kan faktisk avgjøre kvaliteten på intervjuet. Noe som var viktig for oss, var derfor at intervjuobjektene skulle føle seg mest mulig tilfreds, og at de selv skulle ha mulighet til å velge rammen rundt intervjuet selv. Noen ganger holdt vi intervjuer ute, og vi hadde en følelse av at dette ga en positiv opplevelse for de jentene vi snakket med. Andre ganger kunne vi sitte sju til åtte personer i et lite rom. Dette kunne oppleves kvelende, og gangen i intervjuet føltes plutselig veldig iscenesatt. Vi forsøkte derfor å finne et sted som var passende for alle parter, sant å si de gangene vi hadde mulighet til å velge dette selv.

Vi holdt både individuelle intervjuer og gruppeintervjuer. Også her var opplevelsene litt vekslende. Selv vet vi at sensitive temaer kan være lettere å snakke om dersom vi har

noen vi er trygge på rundt oss. Ettersom hele gruppa som oftest var med på intervjuene, kunne dette virke ubehagelig spesielt for de unge jentene. I *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig forskningsmetode* skriver Johannessen, Tufte & Christoffersen at gruppeintervjuer ikke er like hensiktsmessig dersom temaet er intimt eller personlig (2010, s.151). Her kan vi si oss både enig og uenig. De gangene vi holdt gruppeintervjuer, var det som regel én eller to som svarte mer utfyllende på spørsmålene vi stilte. Vi vet at mennesker er flokkdyr, og vi opplevde flere ganger at mange svarte det samme, uten at vi egentlig kan konstatere det for rett eller feil. Samtidig kunne gruppen løfte hverandre opp da vi snakket om temaer som var mer sensitive enn andre. Dersom én turte å fortelle historien sin, var det derfor lettere at de andre fulgte etter. Under et intervju med noen jenter på en videregående skole for maasajenter, snakket vi med en gjeng på åtte jenter. Én av jentene var mer frempå enn de andre, og resten holdt seg relativt tause den første delen av intervjuet. Men etterhvert som den ene jenta startet å fortelle hvordan hun hadde flyktet for å komme til skolen, kom det plutselig innspill fra flere hold, og de andre ble mer engasjerte og ville få frem de negative sidene de hadde opplevd av å vokse opp i maasaikulturen.

Gjennomføringen av intervjuene foregikk som oftest på samme måte. Ettersom hele gruppa som oftest var tilstede under intervjuene, hadde vi muligheten til å oppfatte fra flere synsvinkler. Vi fikk raskt faste ansvarsområder, selv om vi på forhånd hadde fått tips om at det kunne være greit å bytte på ansvarsområdene. Én av oss fungerte som intervjuer, mens de resterende noterte og hadde mulighet til å observere underveis. Vi fant fort ut at vi synes det fungerte greit, og for oss hadde dette mye å si for intervjuets kvalitet. «Øvelse gjør mester», var noe vi fikk erfare under perioden i Tanzania.

Respekt for kultur er noe av det vi merket oss som viktig under feltarbeidet vårt. Ikke var det bare viktig for oss at vi skulle fremstå som åpne og hyggelige, men vi synes det var viktig å kle oss slik at vi ble tatt på alvor. Vi ønsket ikke å skape reaksjoner eller misnøye blant de vi intervjuet. Vi valgte å kle oss i enten lange kjoler som ikke var tettsittende, eller lange skjørt og sjal. Vi hadde som en regel at vi ikke skulle bruke klær som var ettersittende, hadde utringing, eller som ikke dekket skuldre eller knær. Dette fordi vi ville unngå å skape avstand mellom oss og informantene.

3.4 Observasjon

En annen måte å samle inn kvalitative data på, er observasjoner. «Ved observasjon i forskning ønsker vi å tilegne oss ny kunnskap. Vi setter da observasjonen (og sansningen) i system» (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s.117). Ved hjelp av å observere en situasjon, kan vi se hvordan den faktisk *er*, fremfor å høre om den. Vi lærer best av å se ting med egne øyne, og ikke minst er det en mer pålitelig kilde, og sammen med intervjuer er observasjon med på kunne skape et mer helhetlig og troverdig bilde over en situasjon.

I grunnen kan alt observeres, men for at observasjonen skal ha noen hensikt, handler det om å være til stede i situasjoner som er relevant for problemstillingen (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s.119). Observasjoner vi gjorde i felt gjorde at vi fikk se med egne øyne forskjeller og ulikheter, og kunne bekrefte flere ting vi tidligere hadde blitt fortalt. Dette hjalp oss med å styrke den kvalitative metoden, og i tillegg sette spørsmålsteget ved ting vi tidligere ikke hadde blitt fortalt.

Observasjon kan gjøres på flere måter - både strukturert og ustrukturert. Forskjellen på disse typene er at strukturert observasjon brukes dersom informasjon allerede er innhentet, og en har behov for å sjekke om dette faktisk stemmer eller ikke, mens ustrukturert observasjon kan skje når som helst og hvor som helst, og er mer tilfeldig (Desai og Potter, 2006, s. 197). For vår del brukte vi for det meste ustrukturert observasjon. Dette kunne for eksempel være under et intervju, i et klasserom på en skole, eller ute i en landsby. Her gjorde vi mange funn. Noe vi la spesielt merke til på den ene skolen vi besøkte i Monduli Juu var hvor lavt jentene snakket i klasserommet. Senere ble vi fortalt at dette var grunnet oppdragelsen hjemme, der jentene generelt har lite de skulle ha sagt. Vi observerte også da vi besøkte maasaibomaer, noe som gjorde det mulig for oss å lettere forestille seg hvordan tradisjonelle maasaier lever. Ettersom vi både utførte intervjuer og hadde mulighet til å observere omgivelsene og menneskene, ble det mer virkelig enn dersom vi skulle hatt intervjuene våre i vante omgivelser.

Hvis vi ser på observasjonen i lys av problemstillingen vår, kan vi imidlertid sette spørsmålstegn ved temaer som blant annet psykisk helse og politikk. Vi vet at vi har valgt å se på et tema som ikke bare er sensitivt, men også tabubelagt blant flere. Hvis vi tenker på intervjuene vi hadde med unge jenter, hvor vi snakket om temaer som kjønnslemlestelse, er dette et tema som for mange var veldig vanskelig å snakke om. Under intervjuene observerte vi en usikkerhet og en nedstemthet nesten til å ta og føle på. Dette er noe som underbygget det de allerede hadde fortalt oss, og vi fikk se på ordentlig at de tradisjonelle praksisene faktisk påvirker jentene så sterkt at dette var et tema de gikk rundt og tenkte på hver eneste dag. Hvis vi ser på politikk, observerte vi at alle offentlige kontorer hadde den tanzanianske presidenten John Magufuli, avbildet på veggen. Magufuli er en favoritt blant mange, og vi bemerket oss at dersom vi stilte spørsmål som omhandlet en eventuelt svak stat, var de raske på fingeren til å benekte eller utelukke dette. Kan dette ha noe med sosiale normer i Tanzania å gjøre? Kanskje kom deres politiske retning foran det som kanskje var tilfelle. Dette var imidlertid ikke noe vi fikk et konkret svar på, ettersom vi observerte at temaet ikke ble like godt tatt imot fra alle hold.

3.5 Etikk

Johannessen, Tufte & Johannessen skriver i *Introduksjon til vitenskapelig forskningsmetode* at «Forskning må underordne seg etiske prinsipper og juridiske retningslinjer» (2010, s.89). Videre har de beskrevet etikk som prinsipper, retningslinjer og regler, og er noe som vurderer om handlinger er riktige eller gale. I tillegg til dette har *Doing development research* av Desai og Potter(2006) viet et eget kapittel om etikk, noe som har gitt oss innsikt i hvorfor det er viktig å forberede seg rundt nettopp dette. Feltarbeidet vårt i Tanzania har gitt oss mye innsikt i maasaiers tradisjonelle praksiser, og hvordan disse kan påvirke unge jenter negativt. Til tross for god informasjon, har det allikevel vært stunder hvor vi har måttet klemme informantene våre farvel samtidig som vi har tørket tårer. Særlig på grunn av det temaet vi har valgt å studere, er det viktig å tenke på etikk. Vi har derfor vært nødt til å ta noen forhåndsregler ettersom vi har intervjuet mennesker med en bakgrunn og en kultur som er ganske forskjellig fra vår egen.

Informert samtykke er noe som imidlertid er svært viktig. Dette betyr at du kun kan starte eventuell forskning, stille spørsmål og så videre *etter* at informanten er blitt forklart hva som er hensikten bak, og hvilke resultater som ønskes (Desai og Potter, 2006, s.26). Før hvert intervju har det derfor vært svært viktig for oss å informere intervjuobjektene våre om hvorfor vi ønsker å intervju dem, hva vi ville lære og få svar på, samt hva slags prosjekt vi jobbet med. Vi var derfor opptatt av å forklare overfor informantene at de selv valgte hvilke spørsmål de ønsket å svare på, og at deres deltakelse var frivillig. Her var vi veldig presise spesielt da det kom til de unge maasaijentene vi intervjuet, ettersom vi brakte opp spørsmål som omhandlet både tidlig ekteskap, graviditet, kjønnslemlestelse av kvinner og så videre. Siden intervjuobjektene våre delte sensitiv informasjon om enten seg selv, sin familie eller bekjente, var det viktig at vi også fokuserte på at de var innforstått med at vi som gruppe har taushetsplikt for all informasjon som kan spores tilbake til enkeltpersoner (Desai og Potter, 2006, s.27). Dette gjorde at det nok var lettere for informantene våre å åpne seg, og å kunne svare så ærlig som mulig på det de ønsket å fortelle oss. Når det imidlertid gjaldt ekspertintervjuene våre, spurte vi om lov til å bruke deres navn, i tilfelle dette skulle være nødvendig for feltrapporten vår.

I tillegg til informert samtykke, har det vært viktig for oss å fokusere på å respektere den kulturen vi har valgt å se på. Tanzania, på lik linje med mange andre land sør for Europa, har generelt en mer konservativ klestradisjon enn oss i Norge. Før vi reiste i felt ble vi fortalt av vår feltlærer Hanne Svarstad at det var viktig å tenke på kleskoder, ikke bare under intervjuene, men generelt når vi skulle oppholde oss i landsbyene. Vi fikk beskjed om at klærne skulle dekke både skuldre og knær, og generelt skulle være lite tettsittende og/eller gjennomsiktige. På denne måten ville vi bli mottatt med respekt, i motsetning til hvis vi hadde kommet i korte sommerkjoler. For oss var dette viktig, fordi vi hadde som mål å komme tett på lokalbefolkningen. Det var derfor viktig å følge deres normer, slik at de fikk en oppfattelse at vi faktisk viste interesse for deres kultur.

3.6 Analyse

Det er naturlig å tenke seg at ikke alt kan gå nøyaktig etter planen når det er første gang en gjør feltarbeid, og i tillegg i et land i Sør. Da vi reiste til Tanzania hadde vi ikke

annen kunnskap enn den vi selv hadde tillært oss gjennom pensum og forelesninger. Allikevel reiste vi med en åpenhet, innforstått med at det ville være stor sannsynlighet for at vi kunne skifte litt kurs. Da vi skrev prosjektbeskrivelsen like før jul, hadde vi følgende problemstilling: «Hvordan foregår bryllup og ekteskap, og hvor store er forskjellene i ulike etniske grupper for kvinner i Tanzania?». Etter veiledning med lærer hvor vi snakket om at vi eventuelt kunne se på maasaier spesifikt, begynte ting å løsne. Vi har hatt utallige forskjellige problemstillinger, før vi siste uke før innlevering endte opp med noe vi både har synes vært spennende, og som vi i tillegg har mulighet til å svare på. Nå som problemstillingen vår innebærer det å kunne forstå maasaikulturen, hvorfor de fortsetter med tradisjonelle praksiser som gir negative konsekvenser for unge jenter, og i hvilken grad dette påvirker dem, har det gitt oss mulighet til å kunne reflektere rundt temaet på et dypere nivå enn tidligere.

Det vi imidlertid må få med, er at de kvalitative undersøkelsene vi har gjort også må evalueres. Johannessen, Tufte og Christoffersen mener at kvalitative studier ikke handler om «enten-eller», men «både-og». De må vurderes på en annen måte enn kvantitative undersøkelser, og vi må derfor se på om dataene er pålitelige og troverdige (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s.229). I løpet av våre 29 intervjuer med nesten 40 intervjuobjekter, har vi fått mye informasjon og innblikk i hvordan befolkningen og spesielt Maasaier i Arusha-området tenker om sin egen kultur, samt hvilke deler av kulturen som nødvendigvis ikke er like positive for en ung maasaijentes liv. Allikevel har vi sett at noen kanskje sier én ting, men mener noe annet. Derfor er det viktig at vi prøver å se ting fra flere sider, slik at vi unngår å generalisere.

Pålitelighet, også kjent som *reliabilitet*, er lettere ved bruk av kvalitative metoder (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s.229). Dette fordi man bruker seg selv som instrument, og fordi en selv er kilde til det som undersøkes. Men ved å gi en detaljert framstilling av hvordan forskningsprosessen foregikk, kan vi som «forskere» styrke vår pålitelighet til leseren (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s.230). Vi har tidligere nevnt at vi noen ganger har hatt intervjuer som har vært svært følelsesladde. Spesielt i intervjuene på den ene kostskolen vi besøkte, hvor vi opplevde jentene som triste, var det ikke vanskelig å stille spørsmålstegn ved hvorfor noen deler

av maasaikulturen virket negativt inn på dem. Selv om ordet *negativt* er svært subjektivt, kunne vi med bruk av observasjon bekrefte det vi tidligere var blitt fortalt. Dette fører oss videre til troverdigheten av datainnsamlingen.

Johannessen, Tufte & Christoffersen beskriver troverdighet(validitet) med at «Validitet i kvalitative undersøkelser dreier seg om i hvilken grad forskerens fremgangsmåter og funn på en riktig måte reflekterer formålet med studien og representerer virkeligheten» (2010, s.230). Videre viser de til Lincoln og Guba (1985), som skriver at troverdigheten på dataene kan økes ved bruk av *metodetriangulering*. Dette er noe som betyr at forskeren bruker flere metoder for å finne svar på problemstillingen, derav intervju og observasjon sammen (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s.230). For vår del har dette vært avgjørende, ettersom temaet vi undersøkte kunne være svært tabubelagt blant mange. Disse to verktøyene har derfor både hjulpet oss til å se temaet som mer helhetlige, samtidig som det har vært med på å stille spørsmålstegn ved mye.

Vi har fått mye like svar under feltarbeidet vårt. Allikevel har vi fått høre at noen kan si én ting, men egentlig mene noe annet. Dette har til tider gjort det vanskelig å sette fingeren på hva folk egentlig mener. For eksempel da vi intervjuet guttene i utdanning, fortalte de oss at de var innforstått med de negative sidene av maasaikulturen. De fortalte oss at kjærlighet var avgjørende for hvilken partner de kom til å gifte seg med, selv om kulturen og ikke-utdannede foreldre sier noe annet. Arrangert ekteskap er en naturlig del av livet, og vi har vært nødt til å stille oss selv spørsmålet om hvordan disse guttene faktisk vil handle under press fra egen familie. Vil de egentlig stå opp for seg selv, eller vil de følge det samme mønstret og gifte seg med en omskåret ung kvinne, slik som forventes av dem? For oss er det vanskelig å sette en fasit ved dette, men vi har forsøkt å vise at det finnes flere sider ved kulturen, og at det innad er forskjellige meninger. I tillegg må vi være konsekvente på at vi kun har snakket med en ørliten del av maasaiene i Tanzania. Alle mennesker er forskjellige, og det er derfor viktig å presisere at det vi har funnet ut omhandler en liten del av noe som er mye større og mer komplekst enn vi kan tenke oss.

Når det gjelder arbeidsmetodene vi har benyttet oss av underveis, har det ikke bare vært enkelt. Vi har i ettertid sett at vi kunne fått mer ut av enkelte intervjuer dersom vi hadde vært mer forberedt. Men det som imidlertid skal sies er at vi har endt opp med en problemstilling som er ganske annerledes enn hva vi egentlig hadde tenkt oss, og det derfor har vært vanskelig å vite hva som egentlig har vært relevant for oppgaven vår. Men vi må være ærlige med oss selv at vi også har vært slitne underveis. Det å gjøre feltarbeid i et land så forskjellig fra Norge, er ikke bade krevende med henhold til klima, men det er tungt psykisk. Dette har virket inn på arbeidet underveis, og det var et par ganger hvor vi kom nok så uforberedt til intervjuer. Men til tross for dette har vi tillært oss mye dybdekunnskap vi ikke ville vært foruten, og vi har fått informasjon som har gjort det mulig å svare på en problemstilling som omhandler et tema som for mange er svært ukjent, og som kan være vanskelig å sette seg inn i dersom en ikke har sett det med egne øyne.

4.0 Teori

I dette kapitlet vil vi ta for oss sentrale teorier som vi vil bruke i analysen av vår problemstilling. Teoriene vil bli presentert og forklart, samtidig som vi prøver å få fram hvorfor nettopp disse teoriene er relevante for vår oppgave. Vi skal først presentere moderniseringsteorien, og videre vil vi vise til moderniserings- og fleksibilitetsdiskursen. Vi vil også kaste lys på teorier om kulturel relativisme, kjønn og kjønnsroller for å kunne diskutere rundt funnene våre i forhold til disse temaene og problemstillingen vår. Noen av teoriene vi presenterer kan knyttes opp mot flere av de tradisjonelle praksisene vi tar for oss, og kan dermed bli gjentatt under flere kapitler.

4.1 Moderniseringsteori

Moderniseringsteori er en retning innenfor utviklingsteori. Målet er å få utviklingsland opp på industrilandenens nivå når det gjelder utvikling. Ifølge denne teorien så vil flere land følge etter dersom en utvikler et land (Smukkestad, 2008, s.15).

Moderniseringsteorien har vært sentral i bistandsdebatten helt siden 1950-årene. Kolonimaktene var de eneste blant de vestlige landene som var opptatt av hva som skjedde i Afrika og Asia, og interessen var knyttet til sine egne kolonier (Smukkestad, 2008, s. 31). Da flere av koloniene ble selvstendige i 1940- og 50- årene, vokste interessen i Nord. Det store spørsmålet var nå hva slags politikk og økonomisk system de nye landene burde satse på for å få til utvikling og vekst. ”Den tredje verden” vokste fram som et begrep for å beskrive de underutviklede landene i sør (Smukkestad, 2008, s. 31). Det ble antatt på denne tiden at alle u-land ville gå samme veien i utvikling som de vestlige landene hadde gjort. ”Den tredje verden” ble utsatt for vestliggjøring, og det ble sett på som ønskelig. Denne utviklingshjelpen vesten drev med på 1950- og 60-årene ble sett på som en forlengelse av misjonsvirksomheten og imperialismen (Smukkestad, 2008, s. 70).

Moderniseringsskolen har innslag av evolusjonismen, da alle skal følge den vestlige utviklingsveien. Kulturer ble ikke tenkt på som noe som kunne bli endret eller ødelagt

av en slik utvikling. Små endringer i en kultur kan ha veldig store konsekvenser. Et eksempel som illustrerer dette godt er Yir Yoront folket i Australia som antropologen Lauriston Sharp skrev om i ”steel axes for stone age Australians”(1952/1974) (i Waldrop, 2013, s. 114). Misjonærene kom hit i 1914, og ville hjelpe til å forbedre levestandarden deres uten å ødelegge kulturen. Blant folket var det en stor knapphet på steinøkser, og misjonærene tenkte det ville hjelpe om alle hadde tilgang til en for å effektivisere arbeidet. Så misjonærene ga ut de som gaver, og til slutt hadde alle hver sin steinøks. Det misjonærene ikke var klar over var hva steinøksen symboliserte og hva den betydde for Yir Yoront folket. Det var bare noe de eldre mennene hadde, for det var de som hadde mest makt. Den symboliserte blant annet den sosiale organiseringen hos folket men også tegnet på maskulinitet og makt. Så det misjonærene trodde var en harmløs og god gjerning førte til oppløsning av Yir Yoront samfunnet (Waldrop, 2013, s. 114-115).

Det var blant annet Walt Rostow sin faseteori som ble presentert under diskusjonen om økonomisk vekst og utvikling. Rostows faseteori ble lansert med boken ”The stages of Economic Growth. A Non-Communist Manifesto”(1960) (i Smukkestad, 2008, s. 42). Teorien går ut på at det finnes en generell utviklingsvei som alle samfunn må igjennom fra primitivt jordbrukssamfunn til avansert masseforbrukssamfunn. Modellen har fem faser som landene må igjennom, og det er: det tradisjonelle samfunn, overgangsfase med forandringsprosesser, gjennombruddet, utvikling mot modenhet og masseforbrukets epoke. Faseteorien har senere blitt kritisert for å være for enkel og generell til å brukes til alle typer samfunn. En annen ting som var den mest alvorlige kritikken var at den ikke engang kunne brukes til å beskrive utviklingen i flere land i Europa (Smukkestad, 2008, s.45).

Alle samfunn er forskjellige, og ikke alle skal utvikles på samme måte. En må ta hensyn til kulturer, som kan bli ødelagt. Det var viktig for oss å ta med i feltarbeidet at alle kulturer og samfunn er forskjellige, og har blitt utviklet på forskjellige måter. Ikke alle har fulgt den utviklingsveien vi har gjort, men det er heller ikke meningen. Vi mener at en må tenke på kulturen når man utvikler, for alle kulturer er bevaringsverdige. Selv om kulturer kan ha tradisjoner og normer som ikke helt tilsvarer våre egne, skal de bli

utviklet på en måte som kan føre til en god forandring innad kulturen, og ikke bare overkjøre den helt.

4.2 Moderniseringsdiskurs og Fleksibilitetsdiskurs

Pastoralister, slik som maasaiene, er gjeterne som flytter på boplassen for å finne beite og vann til dyrene. Det er et folk som lenge har blitt marginalisert, på grunn av deres uproduktivitet og at de står fast i utviklingsstigen et sted mellom jeger-sankersamfunn og jordbruk (Benjaminsen & Svarstad, 2010, s. 149). Det har vokst frem en Moderniseringsdiskursen som tar for seg tre punkter om miljø og økonomi knyttet til pastoralisme. En diskurs blir definert i boken til Benjaminsen og Svarstad som en betraktningssmåte om et tema, som deles av flere mennesker (2010, s. 65). De tre punktene moderniseringsdiskursen tar for seg er: overbeite, lite produktivitet og bidrar ikke økonomisk til staten og at gjeterne bør diversifisere sin produksjon. Dette har blitt drevet frem fra politikken, og har veldig negativt syn rettet mot pastoralisme. Moderniseringsdiskursen ser på gjeting av husdyr som et hinder for utvikling. Kritikken er også rettet mot at kyrene fører til overbeite og skade på miljøet, spesielt på tørre områder hvor det vil være høyt press. Det vil gi et vedvarende tap av naturressurser mener moderniseringsdiskursen (Benjaminsen & Svarstad, 2010, s.149).

På den andre siden så har vi fleksibilitetsdiskursen. Det er motsetningen av moderniseringsdiskursen, og hovedfokuset her er å la pastoralistene leve som de gjør, da alle kulturer er bevaringsverdige. Fleksibilitetsdiskursen viser da at de har et kulturrelativistisk ståsted når det gjelder pastoralister. Det argumenteres også her at pastoralister lever i pakt med naturen, og er derfor en myte at deres dyr fører til overbeite. De lang masse erfaring og lange tradisjoner (Benjaminsen & Svarstad, 2010, s.150).

Pastoralistene, og maasaiene, har blitt kritisert mye fordi jorda skal brukes til alt annet enn pastoralisme. Uten land og kveg er deres kultur svært sårbar, og folk har begynt å snakke om slutten for pastoralistene. Det var viktig for oss å vite noe om hvordan samfunnet/myndighetene ser på maasaiene, deres livsstil og kultur. At den ikke er godtatt av folk fra samme land er dårlig. Vi føler det er feil å basere tankegangen sin om

maasaier på en moderniseringsdiskurs. Det er mange som ikke vil godta det å være annerledes, i stedet for å sette pris på et bredt kulturelt samfunn. Maasaiene har flere tradisjonelle aspekter ved kulturen om er verdt å ta vare på, som for eksempel kveg, klærne, musikken og manyattaene.

4.3 Kulturel relativisme

Kulturel relativisme er en tilnærming som går ut på at en forstår alle kulturer som likeverdige, ut i fra sitt eget ståsted (Anne Waldrop, 31.08.2016). Klarer man å ha et kulturel relativistisk ståsted åpner det opp for refleksjon over sitt eget perspektiv og ståsted. Det kom som et motsvar til evolusjonismen der den hvite mann og kvinne fra vesten var på toppen av en kulturell utviklingspyramide (Waldrop, 2013, s. 112). Evolusjonismen hadde klare rasistiske trekk. Den mente at vestlig kultur var best utviklet og at i underutviklede land i Afrika eller Oseania kunne hjelpes å oppnå det nivået den vestlige verden hadde ved hjelp av utvikling og modernisering (Waldrop, 2013, s. 112). Etnosentrisme er også en annen motsetning til kulturel relativisme. Der ser en på og vurderer andres samfunn og kulturer, normer og praksiser ut i fra sitt eget samfunn, og mener sitt eget er best og lager en målestokk ut i fra det (Fosshagen, 2015). Alt annet som ikke er av en selv, vil ses på som mindreverdig. Holdningen tillater ingen å være forskjellig fra en selv (Eriksen, 2010, s. 6-7).

Franz Boas, også kjent som den amerikanske kulturantropologiens far, var sterkt imot etnosentrisme og evolusjonismen (Waldrop, 2013, s. 112). Det var han som kom opp med motsvaret til disse, altså kulturel relativisme. Han sammenlignet kulturer med øyer i havet. Hver øy var unik og forskjellige, men likestilte og like mye verdt (Waldrop, 2013, s. 113). Å ha en slik tankegang kan noen ganger bli problematisk. For i andre kulturer kan det være sikker eller praksiser, som går fullstendig på tvers av din egen kultur. For eksempel dette med kjønnslemlestelse av unge maasaijenter. Når det gjelder kulturel relativismen, trenger man ikke godta men prøve å forstå hvorfor.

Vi var inspirert av kulturel relativismen da vi dro til Tanzania, og var dette ståstedet vi ønsket å ha. Det var viktig for oss å prøve å forstå hvorfor de gjør som de gjør, og hva som bidrar til å opprettholde slike praksiser til tross for at noen av de er ulovlige. Vi så

på dette som viktig under vårt feltarbeid. Vi følte at når en er på feltarbeid eller driver med forskning i andre land med en fremmed kultur er kulturrelativisme nødvendig. Det kan da hende at man ser at deres normer og regler gir mening. Når en er i et annet land, går rundt i gatene og snakker med lokalbefolkningen vil en kanskje få et annet inntrykk og en annen mening enn før man dro dit. En vil se saken fra en helt annen side. Kanskje det vil gi mer mening nå enn da man satt omringet av sin egen kultur hjemme.

4.4 Kjønn og kjønnsrelasjoner

Etter som jenter og gutter blir behandlet og oppdratt forskjellig, mener vi at kjønn er et viktig tema og en faktor som er med på å påvirke livene til maasajenter.

Waldrop (2013, s.136) mener at ulike kjønnsroller er en underliggende årsak til at kjønn er et eget tema innen utviklingsfaget. Kjønnsroller blir definert som en samling av normer og forventninger som er knyttet til det å være mann eller kvinne, gutt eller jente (Teigen og Svartdal, 2016). Disse normene og forventningene kan variere fra kultur til kultur, men man kan også finne likhetstrekk på tvers av kulturer (Teigen og Svartdal, 2016). En generell kommentar vi ofte hørte i Tanzania var at kvinner var underordnet menn. Vi lærte fort at det tradisjonelt er mannen som sitter med makten i familien, til tross for at det er kona som arbeider mest med husholdningen og dyrene. For å forstå kjønn og slike kjønnsroller bedre, kan man dele det inn i det vi kaller for biologisk og sosialt kjønn (Waldrop, 2013, s.137). Det biologiske kjønn står for de egenskapene kvinner og menn er født med – det som skiller kroppslig, mens det sosiale står for de normene og uformelle reglene som finnes for menn og kvinner – for å bli ansett som en god mann eller god kvinne (Waldrop, 2013, s.137).

For å forklare sammenhengen mellom kvinners omsorgsoppgaver og deres undertrykking kan en se på Nancy Chodorows innflytelsesrike artikkel *Family Structure and personality* (1974) (i Waldrop, 2013, s.141). Dette er en artikkel som forklarer hvordan tradisjonelle kjønnsroller påvirker at kvinner universelt er underordnet menn. Chodorow hevder at man i alle samfunn finner et skille mellom en privat husholdssfære og en offentlig politisk sfære. Og siden politiske samfunnsspørsmål blir bestemt i den offentlige sfæren, er det også der makta sitter (Waldrop, 2013, s.142). Vi synes at kjønn er et viktig tema i diskusjonen vår siden vi opplevde at maasaikvinner som regel blir

holdt igjen i det Chadorow kaller for husholdssfæren. Siden maasaikvinner sjeldent får komme ut i den offentlige sfæren, vil de også sjeldent få muligheten til å fremme stemmen sin i viktige saker.

5. Empiri og analyse

I dette kapitlet skal vi forsøke å svare på vår problemstilling: "*Hvordan kan vi forstå at maasaier opprettholder tradisjonelle praksiser som gir negative konsekvenser for unge jenter, og på hvilken måte påvirkes de av dette?*". Her vil vi legge frem de empiriske funnene våre og diskutere disse opp mot problemstillingen vår. Vi har valgt å dele dette kapitlet inn i tre deler, hvor vi presenter og går i dybden på de tre tradisjonelle praksisene hver for seg. Vi føler at en slik organisering av kapitlet vil gi oss muligheten til å svare på problemstillingen vår på en ryddig måte.

Når dette er sagt, må det nevnes at det er forskjeller med tanke på datagrunnlaget for de tre ulike praksisene vi har valgt å ta for oss. Ettersom vi har endret problemstilling flere ganger underveis, har dette ført til at vi ikke har like mye data om hver praksis som vi kanskje skulle ha ønsket. Vi har samlet inn mye data på temaene *tidlig ekteskap* og *kjønnslemlestelse*, men det vi imidlertid har merket oss, er at praksisen *polygami* ikke har gitt oss like god informasjon. På bakgrunn av dette, har vi sett en BBC-dokumentar angående temaet blant maasaier, og vi har derfor valgt å bruke det som en sentral kilde innenfor den delen av kapitlet.

5.1 Kjønnslemlestelse

5.1.1 Praksiser av kjønnslemlestelse

Etter en kjønnslemlestelse er det ikke uvanlig at jentene får store blødninger i underlivet, og ifølge maasai praksis er det da vanlig å gi blodoverføringer fra kveg. Kveg blir brukt til mye blant maasaiene. Dette ble vi fort oppmerksomme på, da den lokale legen vi snakket med i Monduli uttalte at "Kveg er - blant maasaiene - kapital, mat og medisin" i et av våre første intervjuer. Hun fortalte videre at en kveg aldri dør ved blodoverføringer, da kveg har mye mer blod enn et menneske.

Da vi besøkte en kostskole for maasaijenter i Monduli, fortalte en 19 år gammel jente at der hun kom fra ble nesten alle jentene omskåret. Videre ble vi fortalt at dette skjer på

grunn av at alt annet er så langt unna slik at myndighetene og NGOene ikke finner dem, dermed fortsetter kjønnslemlestelse å skje i det skjulte. ”Jeg hater det, og jeg vil det skal ta slutt”, uttalte informanten vår tydelig under vårt intervju med henne. Videre fortalte hun oss at venninnen hennes døde - nettopp på grunn av kjønnslemlestelse. Venninnen til informanten vår hadde blødd ekstremt mye i underlivet under sitt første samleie med sin nye ektemann, men foreldrene turte ikke ta henne til sykehuset for da ville de mest sannsynlig kommet i fengsel selv. De prøvde derfor og kun bruke lokale tradisjonelle medisiner, som for eksempel blodoverføring fra ku, for å hjelpe henne, men blødningene var for kraftige til å stoppes. Dette viser at maasaiene selv skjønner problemene knyttet til kjønnslemlestelse, men de vil ikke innrømme det og er redd for hva myndighetene vil gjøre. Praksisen fortsetter til tross for at de vet at det ikke er lov. Retten til å bestemme over egen kropp, helse og seksualitet er en grunnleggende menneskerettighet. Særlig kvinner og ungdom blir nektet denne retten (FN-sambandet. 2016). Så til tross for et kulturrelativistisk ståsted er kjønnslemlestelse et rettighetsbrudd, og jentene har ikke muligheten til å kontrollere sin egen kropp.

5.1.2 Endringer i praksis ved kjønnslemlestelse

Det har vært en rekke endringer ved praksisen på kjønnslemlestelse de siste årene. Da vi snakket med den lokale sykepleieren i Monduli ble vi fortalt at det før i tiden var vanlig å omskjære jentene ved 15-16 årsalderen, eventuelt når jentene hadde funnet sin mann og skulle bli kone. Sykepleieren fortalte at kjønnslemlestelsen tidligere gjerne skjedde mens jentene gikk på skole og var i utdanning, dette førte til et høyt skolefravær i og med at det gjerne tar flere uker å få såret til å gro.

Nå i nyere tid er dette endret, kjønnslemlestelsen blir nå gjerne gjennomført allerede da jenten bare er et spebarn. Ifølge sykepleieren var grunnen til dette er at myndighetene har forsøkt å stoppe denne praksisen, for ifølge lovverket er det ikke lenger lov å omskjære jenter. Rektoren ved Moringe Sokoine Videregående skole, fortalte oss at denne loven, som tar for seg kjønnslemlestelse, ble innført i Tanzania i 1998. Han forklarte at nå, på grunn av det nye lovverket, skjer kjønnslemlestelsen i skjul, og uten seremonier og fester slik som før. Videre fortalte han at seremoniene pleide å finne sted i skoleferien, og gikk over fem dager. Under denne seremonien var det vanlig å slakte

en ku, en geit og en sau. I tillegg plasserte de gjerne et tre foran stedet kjønnslemlestelsen hadde blitt gjennomført. Dette treet skulle signalisere at jenta i bomaen var forberedt på ekteskap. Til slutt forklarte han at mødrene til de omskårne jentene skulle røre dette treet, i tillegg sang de tradisjonelle sanger og ga jentene komplimenter for at de var blitt omskåret.

Vår nøkkelinformant - Alais - som selv er en eldre maasaimann med over tjuefem års erfaring innen utviklingssektoren, presenterte livet sitt som både tradisjonelt og modernisert. Vi ble fortalt at det kun er de heldige som slipper unna kjønnslemlestelse, og at de fleste fortsatt blir omskåret. Alais fortalte videre at han selv valgte og ikke omskjære døtrene sine, da han syntes dette er en forferdelig del av kulturen. Som en eldre mann mener han at han kan være med å endre synet på kjønnslemlestelse, da eldre menn er høyt respektert blant maasiaer. Informanten vår fortalte oss at han prøver å få frem viktigheten av å si ifra dersom man føler at noe er feil, som for eksempel kjønnslemlestelse - og alt hva det medfører. Informanten vår var også opptatt av å få fram at ingen kan tvinges til noe, men folk kan oppfordres og få kunnskap om hva som bør gjøres og hva som ikke bør gjøres. ”Alt handler om valg, og alle har valg. Problemet er bare at noen velger å ta de dårlige valgene”. Man kan velge å følge myndighetenes lover, men noen velger å unngå dette, til tross for at de innerst inne vet det er feil.

5.1.3 Årsaker til kjønnslemlestelse

Følelse i underlivet under samleiet

Det finnes flere årsaker til at foreldre velger å gjennomføre kjønnslemlestelse på døtrene sine. En av årsakene er at de ikke ønsker at de skal føle noe under seksuelt samleie. Samleie skal ikke nytes, men man skal ha samleie for å føre fram nye liv. Det faktum at man ikke skal føle noe under samleie har virket som et litt tabu tema å snakke om, da de fleste kun nevnte de psykiske og fysiske smertene knyttet til kjønnslemlestelse. Noe av grunnen til dette, kan være at jentene er oppdratt til å ikke skulle snakke om slike ting. Men da vi besøkte en gutteskole for maasaier utenfor Arusha By, nevnte guttene det at jentene ikke føler noe under samleie. En av guttene uttalte ”*Det er ikke bra i det hele tatt, jentene får ikke kjenne på følelsen av å ha sex, og de mister alle følelsene i underlivet, fordi de kutter klitoris*”. Det å ikke snakke om tabubelagte tema som sex og

mensen for eksempel er noe maasaiene i følge våre nøkkelinformanter fra MOP (Monduli Orphan Project) så på som et viktig tema. De forklarte oss at noen av jentene vet ikke hva sex er, de vet ikke hvordan det skal gjøres eller føles. Foreldrene deres forteller dem ingen ting om dette temaet.

Kultur

Den konservative kulturen blant maasaier er også et viktig punkt under årsaker til kjønnslemlestelse. En av våre informanter fra Emusoi Centre forklarte oss at hun bare ser negative sider ved kulturen, og tenker på at hun er redd for å få barn i fremtiden med tanke på kjønnslemlestelsen. ”Kulturen har omskåret meg, og kulturen gjorde meg vondt.” uttalte hun under intervjuet. Maasaiene er stolte av kulturen sin, og redde for at dersom en del av kulturen forsvinner vil alt omsider falle sammen. De er derfor opptatte av å holde på kulturens tradisjoner, til tross for eventuelle negative konsekvenser. Flere av jentene vi snakket med klarte ikke sette fingeren på hva de likte ved maasai kulturen, hos guttene var det annerledes - her klarte alle å nevne noe de likte. Grunnen til dette er antakelig at det er jentene som må gjennomgå mest når det kommer til tradisjonelle praksiser med negative konsekvenser. Dette handler om kjønnsroller. Det er knyttet en rekke normer og forventninger til det å være kvinne. Det krever stor sosial kapital for å komme seg unna disse normene og forventningene.

Krav for mennene

Blant maasaier blir du sett på som ”ingenting” dersom du ikke er omskåret, forklarte den lokale sykepleier i Monduli Juu. Å ha utført kjønnslemlestelse blir blant mange sett på som en ”Beauty standard”, og det er som regel et krav fra maasaimennene at jentene de gifter seg med har blitt omskåret. Sykepleieren fortalte oss videre at dersom en jente ikke er omskåret vil mannen tro at jenta har samleie med alle, da hun kan oppnå nytelse og tilfredsstillelse ved samleie, noe som ikke skjer dersom man har fått gjennomført kjønnslemlestelse. Det er da også mindre sjanse for at jentene vil være utro mot mannen de er gift med. Til slutt la sykepleieren til at kjønnslemlestelse er et utslag av en mannsdominert kultur der kvinnene blir sett på som mannens eiendom.

En elev vi besøkte på en kostskole for maasaijenter i Monduli, fortalte at i hennes hjemsted er det et krav å være omskåret for å få seg en mann, og hun var selv omskåret «Hvis du ikke er omskåret, vil ingen masaaimann gifte seg med deg. Så hvis jeg ikke gjør det, vil ingen gifte seg med meg» uttalte hun. Jenten vi snakket med kom selv fra et svært ruralt område, og hadde rømt for å komme inn i utdanningen. Utdanningen hennes var blitt sponset av skolen, som igjen får støtte fra ulike organisasjoner.

Da vi besøkte en gutteskole i et mer urbant område hadde de et helt annet syn på dette. Her nevnte samtlige av guttene vi snakket med at det ikke hadde noe å si om jenta var omskåret eller ikke, så lenge de var forelsket og det var kjærlighet i bildet. Om guttene var ærlige eller svarte det vi ønsket å høre er ikke så lett å si, men det virket ut som de mente det de sa, i tillegg var de i utdanning, så de hadde fått kunnskap om hvilke konsekvenser kjønnslemlestelse kan føre til. ”*Det er ikke bra i det hele tatt, og det bør stoppes. Det finnes ingen positive grunner til å utføre kjønnslemlestelse, så jeg skjønner ikke hvorfor det fortsatt utføres*”, nevnte den ene gutten vi snakket med. Synet på kjønnslemlestelse er i endring, nå som flere får tilgang på utdanning og øynene åpnes for de negative konsekvensene av det.

5.1.4 Konsekvenser av kjønnslemlestelse

Dårlig helse

I og med at kjønnslemlestelse nå skjer i skjul, fører det til mange helsemessige konsekvenser som ikke hadde vært tilfelle dersom kjønnslemlestelsen hadde blitt utført av fagkyndig helsepersonale. Det blir gjerne brukt samme instrumenter på flere jenter samtidig, uten rensing, noe som igjen kan føre til spredning av diverse sykdommer. Dette forklarte den lokale legen i Monduli. Kjønnslemlestelsen blir nå, som sagt, utført av ukyndig helsepersonale uten kunnskaper om hvordan det skal gjøres, ifølge undersøkelsen til DHS er det kun 0,4 prosent av kjønnslemlestelsen som utføres av sykepleiere eller helsesøstre (28toomany, 2013. s.29). Da vi besøkte en gutteskole utenfor Arusha by, fortalte en av våre informanter - som selv hadde flyttet fra sin rurale landsby til Arusha By - at i hans landsby hadde det vært et stort og omfattende problem

knyttet opp mot kjønnslemlestelse og HIV. Problemet oppsto da instrumentene de brukte for å utføre kjønnslemlestelsen ikke ble ordentlig vasket mellom hver gang de ble tatt i bruk - når da en person hadde HIV-smittet i blodet spredde dette seg raskt til store deler av landsbyen.

Psykisk helse

I og med at det - i følge loven - ikke lenger er tillatt å utføre kjønnslemlestelse på jenter, unngår ofte foreldrene å fortelle døtrene sine at de er omskåret. Likevel skjønner som regel jentene det, og går rundt med en følelse av at noe har skjedd med kroppen deres som de ikke kan gjøre noe med.. Etter myndighetenes lov er det, som nevnt tidligere, også blitt vanlig å utføre omskjæringen mens jentene er spedbarn. Flere av jentene vi snakket med - blant annet på Emusoi Center - fortalte at de opplevde en tomhet inni seg. Noe har blitt gjort med kroppen deres uten at de har fått tatt del i valget selv. ”Jeg føler en tomhet inni meg ved tanke på at jeg ble omskåret som spedbarn. Det er i hodene våre hele tiden, men det er bare ingenting vi kan gjøre”. Forklarte en ung maasaijente, som selv var blitt omskåret som liten, i et intervju. Det var tydelig at fortiden til informantene hadde satt spor.

Å bli omskåret påvirker jentene psykisk i stor grad, og de går rundt med en evig frykt om hva som vil skje med dem. Dette opplevde vi sterkt under flere av våre intervjuer med jentene, og det var tydelig at dette var et sår tema for dem. Da vi snakket med direktøren på Emusoi Centre, forklarte hun at jentene hun ser og snakker med i hverdagen ofte er triste og vet ikke hva de skal gjøre. Videre forklarte hun at på grunn av kjønnslemlestelse mister jentene muligheten til å skape sine egne liv, fordi det ødelegger dem i såpass stor grad psykisk.

En av jentene vi besøkte på Emusoi Centre fortalte oss, med tårer i øynene ”Jeg er redd for å få barn ved tanke på at jeg ble omskåret som spedbarn, fordi det lett fører til store komplikasjoner.” Informanten vår var 19 år, og fortalte oss at hun har vært trist og lei seg hele livet. Grunnen til dette var at foreldrene valgte å utføre kjønnslemlestelse på henne, hun uttrykte en bitterhet på familien sin på bakgrunn av at de gjorde noe med kroppen hennes uten tillatelse. Hun fortalte videre at hun allerede har tatt valget at om

hun noen gang får en jente, så skal ikke hun gå gjennom det samme som det hun har måttet. Dette viser igjen til at kjønnslemlestelse også kan påvirke familieforhold i stor grad. Jenta vi snakket med tenker på kjønnslemlestelsen hver dag, og hun klandrer familien sin for hva hun må gå gjennom, både psykisk og fysisk.

Små kropper og lite blod

En annen konsekvens, som følge av at omskjæringen som regel skjer mens jentene bare er spedbarn er at kroppene deres er mye mindre, ergo de har mindre blod og det er farligere å miste det lille med blod de har. Dette fører igjen til at familiene gjerne ikke tør sende døtrene sine på sykehuset i frykt for å bli tatt for å ha utført kjønnslemlestelse. Dette ble vi fortalt av den lokale legen vi snakket med i Monduli Juu. Hun forklarte videre at de omskårne jentene gjerne får større komplikasjoner under fødsel, og blør mer. Hun fortalte at hun hadde hørt flere historier der jentene døde under fødsel, på grunn av blodmangel som følge av kjønnslemlestelse. Til slutt la hun til at det allerede er en utrolig sårbar situasjon for mindreårige jenter å føde, og at situasjonen forverres til de grader dersom jentene er omskåret.

Diskriminering

Da vi spurte intervjuobjektene våre om noen av dem hadde opplevd diskriminering som følge av at de var jenter, svarte nesten samtlige at de følte seg diskriminert på grunn av kjønnslemlestelse. En av jentene vi snakket med på Moringe Sokoine Videregående skole svarte som følgende på dette spørsmålet hvor hun brukte kjønnslemlestelse som eksempel ”Jeg skulle ønske at vi ikke ble tvunget til å omskjære oss, fordi det er noe jeg aldri glemmer. Det er faktisk noe jeg hater mer enn noe annet. Det skjedde når jeg kun var et spedbarn, de stjal en del av kroppen min. Det er urettferdig, og noe jeg aldri vil få tilbake”. Da hun svarte at hun aldri kom til å glemme dette, spurte vi videre på hvilken måten hun mente. Svaret vi da fikk var at hun ikke husker det, men at tankene minner henne på det - hele tiden. Hun fortalte også at hun hadde anmeldt faren for å utføre kjønnslemlestelse. Han hadde vært i fengsel i 3 måneder, men da han kom ut igjen var han frekkere med henne enn før og kalte henne dum og andre fornærmelser. Informanten fortalte til slutt at kjønnslemlestelse ikke kommer til å ta slutt før folk får utdanning.

5.2 Tidlig ekteskap

5.2.1 Praksisen av tidlig ekteskap hos Maasaiene

Praksisen av tidlig ekteskap fortsetter i Tanzania til tross for at lavalderen ved giftemål ble hevet til 18 år i Juni 2016 (Girls Not Brides, 2016). Nøkkelinformantene våre fra organisasjonen Monduli Juu Orphan Project (MOP) sa at det er mest vanlig at maasaijenter blir giftet bort mellom alderen 12-20 år, men at dette varierer fra boma til boma. Da vi besøkte en boma i Monduli juu ble vi fortalt at maasaijenter kan bli planlagt giftet bort til og med før de er født. Etterhvert vil jenta bli plassert i mannens boma fra hun er liten, der hun skal læres opp til å bli en god kone fra tidlig av. I følge informantene fra bomaen kan et slikt ekteskap bli avtalt mange år i forveien. En foreleser fra Høgskolen i Oslo og Akershus forklarte at slike planlagte ekteskap ofte skjer for å styrke båndet mellom slektninger (Sissel Egden, 20.04.2017). Damene fra bomaen fortalte også at andre grunner kan være frykten for at jenta kommer i en alder der hun ikke er attraktiv som brud lenger, eller at familien ønsker å forbedre økonomien sin. De fortalte oss at brudepris også er en stor del av praksisen. Familiene til brudeparet diskuterer ofte rundt hvor mye gutten og familien skal betale i brudepris. Jo fortere de kommer med penger eller kveg, desto fortere kan bryllupet starte.

Videre fortalte de at bruden må kreve kuer før hun går inn i den nye bomaen. Hvis hun ikke får noen, går hun ikke inn. Før hun setter seg i senga, skal hun kreve enda flere. De skal nemlig prøve å få så mye som mulig for ekteskapet de har gått inn i.

Informantene våre fra MOP forklarte oss hvordan maasaijenter ofte ser på ekteskap som en plikt og en nødvendighet, i stedet for noe man velger å gjøre av kjærlighet og forelskelse.

5.2.2 Endring av praksis

I følge informantene fra MOP synker tallet på tidlig ekteskap siden flere eldre har fått forståelse for at utdanning er viktig. Da vi besøkte bomaen i Monduli Juu fortalte de oss det samme. De eldre damene vi snakket med sa flere i landsbyen vil at jentene skal vente med å gifte seg, slik at de kan fullføre utdanningen sin og få en jobb, og senere komme tilbake for å hjelpe familien.

Noe vi hørte både i Monduli Juu og Monduli Town var at flere innflytelsesrike

maasailedere har begynt å sette lys på problemene rundt tradisjonelle praksiser som tidlig ekteskap og kjønnslemlestelse, og dette kan være med på å påvirke maasaiene. Alais Morindat, som er en av våre nøkkelinformanter holder på med akkurat dette. Ved siden av jobben han gjør for flere utviklingsorganisasjoner, reiser han rundt for å fremme sine tanker rundt det han omtalte som ” de negative sidene ved maasaikulturen”. Han sa at han ikke kunne tvinge noen til å endre kulturen sin, men han ønsket å gi dem kunnskap rundt konsekvensene.

5.2.3 Årsak til tidlig ekteskap

Fattigdom

Informantene våre fra MOP fortalte oss at fattigdom er en av de største årsakene bak tidlig ekteskap. MOP forklarte at foreldrene ofte ser på det å gifte bort døtrene sine som den eneste utveien fra vanskelige situasjoner. Døtrene blir giftet bort i et håp om å redusere forsørgerbyrden – slik at de får en person mindre som de må kjøpe mat og klær til. De fortalte oss også at det er mer vanlig at foreldrene gifter bort døtrene sine under tørketiden, en periode som er ekstra vanskelig for Maasai-folket som driver med kveg. Familien til den fremtidige mannen må nemlig betale brudepris, enten det er i form av dyr eller penger, til bruden og familien hennes. En generell kommentar vi hørte fra flere av informantene våre var at familiene ofte bruker brudeprisen de får for å gifte bort døtrene til å finansiere sønnenes utdanning eller ekteskap.

Å gifte bort datteren betyr altså mindre kostnader for familien, samtidig som det blir sett på som en form for å få inn penger/kveg gjennom brudepris.

Tradisjonelle kjønnsroller og kultur

En kvinnelig lærer fra Monduli Juu grunnskole fortalte oss at maasajenter sjeldent blir oppmuntret til å lære seg viktige egenskaper som å stå opp for seg selv og være selvstendig, de eneste egenskapene de lærer hjemme er egenskaper som gjør de til en bedre kone og mor. Mageli (2003) hevder at religion og kulturelle forhold i samfunnet kan påvirke og i mange tilfeller føre til at kvinner ikke får tilgang til utdanning. Om de er så heldige og har fått utdanning, kan kultur og religion fortsatt påvirke om de får muligheten til å bruke den kunnskapen de har fått (Felberg, 2013, s.177). Vi kan vise til Chadorows artikkel som vi nevnt i teoridelen. Hvis maasaikvinner ikke får tilgang til,

og ikke får sjansen til å ta i bruk kunnskapen sin, vil de aldri ha en reell mulighet til å komme seg ut i den offentlige politiske sfæren, hvor de kan kjempe for sine rettigheter. Gjennom tradisjonelle kjønnsroller som forventer at de holder seg i bomaen med barn og dyr, blir de holdt igjen i det Chadorow beskriver som husholdssfæren.

En mannlig lærer på en videregående skole vi besøkte fortalte oss at formell utdanning ofte blir sett på som en trussel mot maasaikulturen. De eldre er redd for at maasajenter bytter ut kulturen sin med det 'moderne' de lærer på skolen. Det er nemlig bred enighet om at utdanning styrker kvinners stilling i samfunnet, og det er dokumentert at kvinner endrer atferd når de får utdanning (Felberg, 2013, s.176). I følge informantene fra MOP er det nettopp dette de konservative maasaiene ikke vil skal skje, de vil nemlig at kvinnene skal stå for å bevare tradisjonene og kulturen.

En utdannet maasaimann på 30 år fortalte oss at maasajenter, og noen ganger gutter, ofte blir sett ned på dersom de ikke gifter seg i en ung alder.

Det å ikke ha startet en familie vil få andre til å tenke at de ikke har livet sitt på stell, og at de bare kaster bort tiden sin. En foreleser på Høgskolen i Oslo og Akershus forklarte at det å bli mor eller kone ofte kan bety at man får litt høyere status enn det man ellers ville hatt som en skoleelev, og at dette kan være med å påvirke at flere jenter frivillig går inn i et ekteskap (Sissel Egden, 20.04.2017). Noe annet som kan påvirke jenter til å frivillig gifte seg tidlig, er tanken om at de faktisk gjør det riktige. Informantene våre fra MOP fortalte oss at dette også gjelder foreldrene. Vi har forstått det slik at foreldrene til jentene tror de gjør det som er best for barnet sitt når de velger å gifte dem bort. Det er ikke slik at de ønsker at barna skal ha det vondt, men praksisen av tidlig ekteskap er så dypt inne i maasaikulturen at de rett og slett ikke vet bedre. Den mannlige læreren forklarte at det ble bygget veldig få skoler i Tanzania under kolonitiden. Etter fredskonferansen i Paris i 1919, begynte britene å bygge flere skoler, men de var som regel plassert i byene, altså i områder der maasaiene ikke holdt til. Det gikk flere generasjoner uten at maasaiene fikk bedre tilgang til utdanning. Han mente at grunnen til at de eldre velger å fortsette med tidlig ekteskap og andre tradisjonelle praksiser er på grunn av at de ikke har så mye kunnskap rundt konsekvensene av det.

Svakt lovverk og manglende håndheving

Som mange andre afrikanske land, har Tanzania hevet lavalderen med giftemål til 18 år. Utfordringen til Tanzania, og de andre afrikanske landene er å faktisk følge opp disse lovene i praksis. Vi har funnet ut av at selv om det ifølge lovverket er 18-årsgrense for å gifte seg, kan man bli giftet bort fra det året man fyller 15 år hvis begge foreldre samtykker. I tillegg er det en lov som sier at det ikke er lov til å gifte bort noen som er i utdanning. Det er nettopp her vi har funnet ut at det skjer mange glipp, som tillater foreldre å gifte bort døtrene sine likevel. Foreldre kan nemlig benytte sjansen til å gifte bort datteren etter at hun er ferdig med grunnskole/videregående skole og venter på svar for videre utdanning. Selv om hun ikke er 18 år gammel, samtykker begge foreldrene etter at hun har fylt 15 år, og ettersom hun i praksis ikke er student når det er «ferie», er det ikke ulovlig i følge staten.

Bryter noen lovene, er det også lett å komme seg unna, siden lovene i veldig liten grad blir fulgt opp med styrking av politi og juridiske myndigheter (NORAD, 2014).

5.2.4 Konsekvenser av tidlig ekteskap

Dårlig helse

Tidlig ekteskap og tidlig graviditet går sammen. Når maasajenter gifter seg, må de bevise at de er verdt brudeprisen de har fått. Informantene våre fra MOP fortalte oss at dette blant annet bevises ved å lage barn. En lege fra Monduli Juu forklarte at tidlig graviditet kan være farlig for både den unge moren og barnet. Videre forklarte hun at kroppen til den unge jenta ofte ikke er utviklet nok til å kunne føde, og dette kan resultere i livsvarige skader, og i verste fall døden. I følge WHO (2014) er komplikasjoner under svangerskap og fødsel en av de ledende dødsårsakene blant unge kvinner i alderen 15 til 19 år.

En annen viktig konsekvens er hvordan jentene blir påvirket psykisk. Vi observerte at jentene på Emusoi centre var sterkt preget av det de hadde opplevd – enten det var å rømme fra tidlig ekteskap, kjønnslemlestelse eller andre skadelige praksiser – de var alle tydelig preget av det. To av de tre jentene vi snakket med der brøt sammen under intervjuet og fortalte at de hadde dårlig samvittighet for å ha valgt utdanningen framfor

familien. De var også bekymret for mødrene sine, for de var de eneste som viste støtte til valget de tok, og ofte blir de slått og fryst ut av resten av familien på grunn av dette.

Den kvinnelige læreren fra Monduli Juu fortalte oss at det å ha kontakt med jevnaldrende kan være vanskelig dersom man blir giftet bort i en ung alder. Jentene på Emusoi centre sa at det var lett for å føle seg alene og isolert i en slik situasjon. Man er sårbar, siden det eneste man kjenner til og har lært er livet som en kone. Å bli giftet bort tidlig betyr at man går glipp av de viktige stadiene av livet, som er med på å danne en som et menneske.

Endt utdanning

I landsbyen Monduli juu ble vi fortalt at utdanning ofte blir sett på som et privilegium i stedet for en rett, og at jenters utdanning ofte blir nedprioritert til fordel for guttenes. Maasajentene vi snakket med på Emusoi centre fortalte oss at jenter ofte blir tvunget til å droppe ut av skolen, siden foreldre ikke ser noe vits i å bruke penger på å utdanne dem – de skal jo bli giftet bort uansett.

Med tidlig ekteskap følger som regel tidlig graviditet etter. Skolene i Tanzania har en lov som tvinger gravide jenter til å avslutte skolegangen sin. Rektoren på Moringe Sokoine videregående skole fortalte oss at det var en formell lov, og ikke noe skolene bestemte selv. Han mente denne loven var til for å beskytte jentene fra å bli mobbet og ekskludert av andre elever. En av de maasajentene vi intervjuet på samme videregående skole mente det var feil å tvinge jenter til å avslutte utdanningen sin på grunn av graviditet. Hun mente at det er de jentene som er mest sårbare og trenger støtte.

Informantene våre fra MOP forklarte oss hvor viktig det er med utdanning for maasajenter. De har som regel ingen de kan snakke med om temaer som sex, prevensjon og helse, og vet generelt veldig lite om sin egen kropp. Skolen er det eneste stedet de får kunnskap rundt disse temaene som ellers ikke blir snakket om. Utdanning kan også være med på å gi maasajenter større selvsikkerhet og selvfølelse. Utdanning kan gi dem styrke til å stille krav om rettighetene sine (Feldberg, 2013, s.176).

Onnd sirkel - en fattigdomsfelle?

Man kan si at fattigdom både er en årsak og konsekvens av tidlig ekteskap. Som nevnt tidligere fører tidlig ekteskap ofte til endt utdanning for unge maasaijenter. Ifølge rektoren på Moringe Sokoine vil de dermed aldri få den utdanningen de trenger for å kunne leve et liv der de har en trygg og tilstrekkelig inntekt som kan hjelpe de og familien ut av fattigdom. Som informantene våre fra MOP forklarte oss, vil de og barna deres være fanget i en ond sirkel, der fattigdommen gjerne blir overført fra en generasjon til en annen. De forklarte at barna ofte går i samme fotspor som moren, og ender opp med å gifte seg og droppe ut av skolen i en ung alder. Dette kan forklares med at moren, som aldri fikk fullført sin egen utdanningen, ikke er bevisst på at barna trenger å fullføre sin (Feldberg, 2013, s.176). En kvinnelig lærer fra Monduli Juu forklarte oss at de ofte blir tvunget til å bruke mye av tiden sin til å hjelpe til med husarbeid, og sjeldent får noe tid til overs som de kan bruke på lekser. Hun sa at mange maasaijenter derfor henger etter på skolen, og ender opp med å måtte droppe ut.

En ung maasaikvinne med utdanning og jobb, som opprinnelig er fra en landsby i Monduli distriktet, fortalte oss at faren ville gifte henne bort med en gang hun fullførte videregående skole. Hun fortalte at hun valgte å kjempe imot, og at hun både gikk til politiet og sendte brev til myndighetene, men ingenting hjalp.

Til slutt valgte hun å flykte til Arusha by, slik at hun kunne fullføre utdanningen sin. Hun gjorde alt for å kunne studere ferdig og komme i lønnet arbeid, og jobber i dag for et turistfirma. Det at hun viste familien at jenter faktisk klarer å lykkes som noe annet enn en kone og mor, gjorde det også enklere for søsteren å få gå på skole. Hun har også blitt en inspirasjonskilde for flere jenter i landsbyen sin, og både faren og resten av familien hennes støtter henne fullt i dag.

Den onde sirkelen må brytes med positiv drivkraft. For å greie det må de fattige selv være med og definere problemene, samtidig som de prøver å finne løsninger (Feldberg, 2013, s.169). Den unge maasaijenta som aldri ga opp er et eksempel på akkurat dette. Hun brøt ut av den onde sirkelen, og gjorde alt for å kunne fullføre utdanningen sin. Hun visste at det ville være verdt det til slutt. Dette fikk foreldrene og flere i landsbyen til å åpne opp øynene.

5.3 Polygami

5.3.1 Praksisen av polygyni blant maasaier i Tanzania

Ca. 1/4 av kvinner er i et ekteskap hvor det er polygyni i Tanzania (MCDGC, u.å). En utdannet maasaimann fortalte oss at det er som oftest er eldre menn som har kuer (blir brukt som kapital/brudepris) og de som har mulighet til å få seg flere koner.

En voksen maasaimann fortalte oss at ofte så er det den første konen som må finne den andre, og den andre den tredje osv. Kone nummer en er også noen ganger den som foreslår mannen til å gifte seg med en til. Grunnen kan være at det er for mye arbeid for henne å håndtere, og at han skal få mer makt og status i samfunnet.

Det å skille seg er ikke slik som i Norge. Skilsmisser blant maasaier er veldig vanskelig, for faren til jenta vil gjøre alt for at de skal være sammen (Höschele, 2006, s. 46)

Grunnen til dette er fordi ofte krever skilsmisse at brudeprisen blir tilbakebetalt. I tillegg så er det veldig vanskelig for en kvinne å gifte seg på nytt, for hun vil nå bli sett på som en prostituert, og det er det ingen menn som vil gifte seg med. Om for eksempel kvinnen er utro mot ektemannen sin, vil faren hennes gi mannen en ku eller to som unnskyldning for hennes oppførsel og be han om å beholde hun som kone (Höschele, 2006, s. 46).

Grunnet lite data om polygami under feltarbeidet, har vi sett en dokumentar fra BBC som viser maasaimannens og kvinnenens tanker om ekteskapet og kjærlighet. Mennene la ikke skjul på at kjærestene så de om kvelden, og kjærlighet var en privat ting for dem. Vi ble fortalt av den ene mannen at han ikke visste hva kjærlighet var, og at han bare hadde samleie med jentene. Ingen av mennene hadde giftet seg enda, men de ville ha en eller to koner. Arbeidet er veldig tungt for en kvinne, så å dele på det krevde to koner, fortalte han.

En kone, som levde i en husholdning med polygyni, fikk leve i "luksus". Siden hun var den første konen, fikk hun et hus i stedet for en manyatta, som er en liten leirhytte. Hun ble spurt om hun noen gang ble sjalu på de andre konene, noe hun fortalte at hun ikke ble. Videre fortalte hun at konene aldri kranglet. Noen litt yngre jenter forklarte at det var bra om mannen hadde en annen kone, for da kan man dele arbeidet i hjemmet. Den unge jenta sa også at når du skal føde, så er det alltid noen der som kan hjelpe og passe på deg etter du har født (Patheos, 2010).

Kjærlighet for dem er ikke som kjærlighet for alle andre. Maasaiene er veldig aksepterende for hva polygyni er og hvordan det foregår. Romantikk og kjærlighet er sjelden en faktor for et godt ekteskap. Ekteskap er ofte arrangert, og hvis partnerne likte hverandre er det bare en bonus. Ekteskap er ofte sett på som et forhold mellom grupper (familier) og ikke mellom individer (Eriksen, 2010, s. 116-117).

Blant maasaier blir det sett på som bra at kjærlighet ikke er sterkt mellom ektefellene (Eriksen, 2010, s. 117). Maasaiene ser på ekteskap som business, og formålet er å få barn og flokken til å vokse (Eriksen, 2010, s. 117). Hvis ektefellene faller for hverandre eller blir forelsket kan resultatet bli sjalusi og lidenskap som kan ha negativ effekt på businessen (Eriksen, 2010, s. 117).

Det trenger nødvendigvis ikke være slik. Noen av våre informanter fra Enaboishu videregående skole sa at de syntes kjærlighet var en viktig faktor når det gjelder ekteskap. De fortalte oss at de ikke ville gifte seg med hvem som helst. Den ene maasaigutten fortalte oss at så lenge han var forelsket så ville han gifte seg, men innrømmte at han kanskje ikke hadde tenkt slik dersom han ikke gikk på skole.

5.3.2 Endring i praksis

En kvinne som jobbet i Maasai Women Development Organization (MWEDO) fortalte at polygami er en del av kulturen, slik er det bare. En kan ikke bare gå til en maasaimann å si at han skal stoppe å gifte seg med flere kvinner. For maasaier er det helt normalt, og blir ikke sett på som noe negativt. Alais Morindat sa blant annet at “min kultur tillater en mann å ha 10, 15, 20 koner, men jeg har nok med min ene kone”. Han nevnte også at grunnen til at mange har flere koner er for å fordele arbeidskraft rundt om i bomaen og andre ting som må gjøres. Alt arbeidet som skal gjøres er for tungt for en kvinne. Han velger heller, siden han har penger til det, å ansette folk som kan gjøre disse oppgavene. På den måten velger han bort polygami, men får oppgavene gjort. Det finnes andre løsninger, men en forutsetning er kapital noe som mange mennesker i Tanzania sliter med. Alais har valgt å ta den delen fra den vestlige og moderne verden som han liker, og den delen fra maasaikulturen som han liker og satt det sammen. Så

han har en kone, barn som er utdannet og som får gifte seg med den de vil men også kyr, geiter og manyattaer.

En slik tankegang har ikke kommet uten videre. All kultur er i endring, og en blir hele tiden eksponert til nye kulturer. Diffusjonismen er teorien om kulturell endring ut i fra et kulturell relativistisk ståsted, utviklet av Franz Boas. Endringer kommer med både handel og kriger med mennesker fra andre kulturer. Vi ble fortalt at de siste årene har maasaier blitt eksponert mye for turisme, og folk betaler for å se og hilse på maasaier i en booma. Slik kommer de i kontakt med mennesker fra en annen kultur. Små endringer i en kultur kan føre til at de blir ødelagte. Det så vi med Yir Yoront folket i Australia.

”Det er ikke før en begynner på skole og får en utdanning at en skjønner at polygami ikke er bra” sa hun til oss mwedo. Slik som Alais og flere av våre informanter i utdanning nevnte. Det som er bedre nå er at flere er i utdanning, og det gjelder også maasaier. De maasaiene vi snakket med var veldig takknemlige for at de fikk gå på skole. Vi ble fortalt at nå har de lært om kulturen, og at det finnes andre måter å gjøre ting på. ”Hvis jeg ikke vil gifte meg med en mann som allerede har flere koner, vet jeg nå at jeg kan nekte det. Ingen skal velge det for meg” sa en jente på 19 år som gikk på en luthersk kostskole i Monduli by. De lærte blant annet om polygyni og konsekvensene det fører med seg. De vi intervjuet fortalte at mange flere maasaier går på skole nå enn før i tiden, og nå lærer man nettopp om de tradisjonelle praksisene og konsekvensene.

5.3.3 Årsaker

En kan lese fra bakgrunnen til Polygami (tidligere i oppgaven) noen av årsakene til hvorfor det fortsatt blir praktisert polygyni i Tanzania. Tankegangen med flere barn symboliserer rikdom og ære, og der kvinner er arbeidskraft i husholdningen er årsaker som gjør at polygyni fortsatt er der i dag.

Status

En utdannet maasaimann (30 år) fortalte oss for en mann å ha flere koner ligger det også en viss status. En manns rikdom kan bli målt i hvor mange kvinner han er gift med, og det er veldig lett å se hvor mange koner han har. I bomaen har alle konene hver sin lille

hytte kalt manyatta, så hvis det er 7 manyattaer har han 7 koner. Jo flere koner, desto mektigere er mannen. Hvis en mann skal bli respektert innebærer det en stor familie. Det er også slik at en ugift kvinne har ingen status i samfunnet. Uten en mann og en familie er hun ingenting. I frykt for å være ugift hele livet kan hun gifte seg med en mann som allerede har flere koner (Höschele, 2006, s. 45). Vi snakket med en gruppe jenter som går på Moringe Sokoine videregående skole, og da vi spurte om de ville gifte seg en gang var det litt delte svar. Noen ville, men vente til de var ferdig med utdanning. Andre var ikke helt sikre, men ingen av dem svarte konkret ja på spørsmålet. Det er dette som er normene for å være en god kvinne, en skal gifte seg, ha barn og lage mat. Å være en god mann er å ha kyr, barn og koner. Det er disse forventningene de to forskjellige kjønnene har. Vi hørte ofte at kvinner var underordnet menn, men kona som gjør mest arbeid.

Jentene på skolen snakket om at de fryktet for å ikke bli gift om en ikke er omskåret. For da vil ingen maasaimann ha deg som kone. Da vi snakket med guttene på Enaboishu videregående skole fortalte de at de ikke brydde seg om jenta var omskåret. Vi må her tenke på troverdigheten til guttene, om de snakker sant eller ikke. Når de er ferdig med utdanning og skal gifte seg, går de da under presset fra familien og gifter seg med en jente som er omskåret? og kommer de til å ta flere kvinner som sin kone selv om de sier de frastår det? Dette er forventet av dem. Klarer de å stå imot foreldrenes og kulturens tradisjonelle praksiser?

Økonomi og arbeid

Polygami har også økonomiske grunner. En mann kan aldri ha den rikdommen med hundrevis av kuer, hadde det ikke vært for konene og barna. Det er disse som tar vare på kuene (Höschele, 2006, s. 45). En annen årsak, slik som Alais snakket om og vi har vært inne på før, er at det er veldig mange arbeidsoppgaver i en boma som må fordeles.

Dette er noen av årsakene til at menn i afrikanske samfunn, blant annet maasaier, gifter seg med flere enn en kvinne. Det er også slik at de gifter bort en nylig enke til broren av den døde mannen, det spiller ikke noen rolle da om han har koner fra før av (Mbiti, 1975, s. 106)- Noen arrangerer også bryllup til en død mann for at han skal være gift i

himmelen (Mbiti, 1975, s. 106). En kan si at polygami forsikrer at ingen blir utelatt av ekteskap, at alle skal få muligheten til å være gift, og at barn blir til i hver familie.

5.3.4 Konsekvenser

Familiekonflikt

Konkurransen i ekteskap som er polygame fører til sjalusi, misunnelse, mobbing og misbruk mellom familiemedlemmer. Sjalusi og konkurranse mellom konene er ofte fokusert på eiendom og økonomiske ressurser. Spesielt hvis de er sett på som begrenset. For eksempel så kan dette med å skaffe skolegang til sine egne barn bli en stor konflikt og krangel blant konene. Dette skriver også Keesing i boken sin *Cultural Anthropology* (1981, s. 262), at det er ikke er seksuell misunnelse, men ofte over knappe goder og blant annet makt blant konene i familien. Under et gruppeintervju med maasaijenter på moringe sokoine videregående skole fortalte de oss at de unge konene ofte blir gjort som slaver av de eldre konene. De unge må gjøre mye mer arbeid enn de eldre, og blir også tvunget til å gjøre arbeid for dem, som å passe deres barn. De unge konene vet ikke annet, da de ikke vet hva som egentlig er forventet av dem i et ekteskap fortalte jentene oss. De unge blir misbrukt både fysisk og psykisk. Selv om konflikter forekommer, så utvikler forholdet mellom konene seg og empati for hverandre vokser fram (Keesing, 1981, s. 262). Slik som maasaien fra dokumentaren til BBC, der alle konene var venner og aldri kranglet.

Dårlig helse

En annen konsekvens er at sykdommer, og spesielt kjønnssykdommer sprer seg raskere. Dette var noe de vi intervjuet alltid la til da vi spurte dem om hva de synes om polygami. Hiv/aids var noe som ble nevnt, og at dette ofte var et problem i landsbyene, for ingen visste noe om det å beskytte seg. I 2015 levde 1,4 millioner mennesker i Tanzania med HIV, og 36 000 AIDS relaterte dødsfall (Avert, u.å.). Det er flere kvinner enn menn som får disse sykdommene, og grunnene er blant annet at de har eldre partnere, blir gift tidligere og kan ikke argumentere for sikkert samleie da det er stor kjønnsforskjell i Tanzania (Avert, u.å.). Av kvinnene i Arusha-regionen, der vi holdt til i feltarbeidet, er det 64 prosent av de som har testet seg for hiv, i alderen mellom 15-49,

som har fått positivt resultat. For menn ligger det på 29 prosent. Og i Rurale områder i Tanzania er det 59 prosent som vet at prevensjon og det å ha samleie med en fast partner reduserer sjansen for å få HIV (2011/2012) (DHS, 2012). Dette viser at HIV fortsatt er et problem i Arusha regionen blant kvinner, slik som informantene fortalte oss. Det er bra at mange vet at prevensjon reduserer sjansen for HIV, men når 64 prosent tester positivt kan det tyde på dårlig tilgang på prevensjonsmiddelet eller at mannen ikke vil, men også for lite kunnskap om sikkert samleie og HIV. Når det ofte byttes på seksuelle partnere er det ekstra viktig at disse får denne informasjonen, og tilbud om prevensjon som beskytter mot HIV. Dette er generelle tall, og ikke rettet mot maasaier. Likevel er det viktig å ha med da dette ble sett på som et stort problem av våre informanter. Tallene viser at det er mange som har HIV i Tanzania, og spesielt i områdene vi holdt til i.

Det var ikke en eneste vi intervjuet som syntes at det var noe positivt med polygami. Noen argumenterer for det motsatte. Antropologen Monique Borgerhoff Mulder og kollegaer har sammenlignet husholdninger der det er polygynt og monogame forhold i 56 landsbyer nord i Tanzania, blant annet maasaier (Holder & Steels, 2015). Forskningen viser at i noen tilfeller så har husholdninger der det er polygyni bedre helse og ”rikdom” til kvinnene og deres barn. Når de sammenlignet disse to forskjellige husholdningene fant de ut at polygyni hadde bedre tilgang til mat og friskere barn. De hadde flere kyr og større land et monogame husholdning. Polygyni betyr ikke at kvinnen får et verre liv, men kanskje et bedre (Holder & Steels, 2015).

”Hvis du har valget mellom en mann som har 180 kuer, masse land og flere koner vil det kanskje være bedre enn å gifte deg med en mann som ikke har noen koner, tre kuer og lite land” - Borgerhoff Mulder (Holder & Steels, 2015).

Selv om moderniseringsdiskursen sier at å ta opp så mye land og ha mange kuer fører til tap av naturressurser, så kan det hende dette er bedre for kvinnens helse og hennes barn. Fleksibilitets diskursen sier at pastoralister, og maasaier, bør få leve slik de gjør, og at naturressursene ikke blir tapt. Hadde moderniseringsdiskursen “gått igjennom”, og maasaiene ble tvunget til å moderniseres kan det hende at i noen tilfeller at kvinnen får det verre. Modernisering vil føre til færre kyr, og polygyni vil da bli vanskelig å

oppretholde på grunn av at det blir brukt som brudepris. En maasaimann må da nøye seg med en kone, lite land og få kuer. Det tilfelle er ikke sikkert er best for kvinnens liv.

Borgerhoff og hennes kollegaer fant ut at polygami ofte blir sammenlignet med dårlig matsikkerhet og barnehelse. Dette ble forklart ved at polygami var mest vanlig i etniske utsatte og marginaliserte grupper. Forskningen til Borgerhoff viser at maasaier ikke er fattige på grunn av polygami, men fordi de er spesielt utsatt for tørke og lavt tjenestetilbud. Det var slik som Alais fortalte oss at maasaiene sliter. Tørken gjør at kyrene deres dør. Kyrene er noe av det viktigste i deres kultur, og blir blant annet brukt som kapital. Det er også et stort problem med mangel på skoler, sykehus og dårlig tilbud for mødre.

Dette påvirker synet på polygyni, da flere tror dette er negativt, men det kan i flere sammenhenger være et bedre alternativ for kvinnen. Det var også dette vi trodde etter vi hadde snakket med informantene våres. Vi så ingen positive sider ved det, siden alle snakket så negativt om polygami. Nå ser vi at det er flere sider av saken. Vi snakket med få informanter, og en kan ikke lage et negativt bilde av polygami for alle hushold blant maasaier. For noen funker det, for andre ikke. Hvis de positive sidene overveier de negative burde det ikke være et negativt syn på polygami. Polygami er annerledes enn hva vi er vant med, men det betyr ikke at det er feil. Hvem har fasiten på hva som er rett og galt i et ekteskap. Problemet er om en blir giftet bort, og ikke får velge selv. Det er en selv som bør få ta valget om en vil inngå i et polygynt ekteskap eller ikke.

Kjønnsforskjell og utdanning

Den største konsekvensen er for jenta som blir født i en familie der en mann har flere koner. Flere koner i dette tilfellet betyr flere barn. Dette skaper spesielt konsekvenser, i noen tilfeller, for jentene siden mannen i familien ikke har nok penger til å sende alle barna på skole. Hvis mannen ikke er utdannet vil han sende guttene på skole først, siden flere ikke vil "kaste bort pengene sine på utdanning til en jente" noe vi ble fortalt av flere maasaijenter. De unge jentene i familien blir sett på kapital, så de kan gifte bort jentene til brudepris. Vi ble fortalt av en maasaijente på 18 år at jenter ikke er noe verdt. "Vi blir behandlet som dyr" sa hun. De maasaijentene vi snakket med fortalte at det er best om faren er utdannet, for han vil da forstå situasjonen jenta er i. Er faren utdannet,

vil han tenke på utdanning for jenta og gutten som like viktig. Det viser at det er tydelige kjønnsforskjeller blant Maasaier dersom en utdannet far ikke er med i bildet. Det er forventet av jenta at hun skal lage mat, passe på barn og kyr. Ikke ta en utdanning, i frykt om at hun skal forlate kulturen og gifte seg med en som ikke er maasai. Det er dette som er forventet av henne og hennes rolle i familien.

Avslutning

Formålet med feltarbeidet vi gjorde i Tanzania var å undersøke maasaikulturen, deres praksiser, og hvordan disse påvirker unge jenter. Ved å sette søkelyset på praksiser som tidlig ekteskap, polygami og kjønnslemlestelse, vil vi gi unge maasaijenter en stemme i kampen mot en sterk kultur med baksider som ikke nødvendigvis gagnar alle like godt. Når vi retter fokuset på problemstillingen *”hvordan kan vi forstå at maasaier opprettholder tradisjonelle praksiser som gir negative konsekvenser for unge jenter, og på hvilken måte påvirkes de av dette?”*, har vi forsøkt å undersøke og forstå hvordan tradisjonelle praksiser kan påvirke maasaier – og spesielt unge maasaijenter – i Monduli-distriktet og Arusha by.

Kjønnslemlestelse, tidlig ekteskap og polygami er alle tradisjonelle praksiser som kan gi negative konsekvenser for både fysisk og psykisk helse. Når det gjelder kjønnslemlestelse og psykisk helse, har samtlige av de omskårede jentene vi snakket med, fortalt oss at dette er noe som påvirker dem negativt i hverdagen. De forklarte at de opplevde en tomhet inni seg, og begrunnet dette med følelsen av at noen hadde gjort noe med kroppene deres som de selv verken hadde gitt tillatelse til eller følte kontroll over. Flere av jentene beskrev faktisk hverdagen som trist på bakgrunn av dette. De er frarøvet retten til å bestemme over egen kropp, og er derfor noe som bør sees på som svært alvorlig.

Da vi snakket med jentene om tidlig ekteskap, uttrykket også mange et psykisk ubehag i form av å føle seg isolert. Det å gifte seg i ung alder, gjør at en plutselig går fra å være barn til å bli voksen, på veldig kort tid. Det vi har funnet ut, er at de derfor går glipp av noen av de viktigste stadiene i livet, som faktisk er med å danne en som menneske. Dette minsker jentenes sjanse for personlig utvikling, ettersom det eneste de blir opplært i, er hvordan de skal være en god kone og mor. Tidlig ekteskap kan for mange være vanskelig å sette seg inn i, ettersom dette ikke er noe som ligger latent i vestlig kultur. På bakgrunn av dette kan vi ikke si at dette bare er noe som bør stoppes, nettopp fordi det ligger så langt tilbake i kulturen, at det blir sett på som normalt.

I tillegg fører kjønnslemlestelse til en rekke fysiske konsekvenser. Som følge av at instrumentene som brukes ofte blir brukt på flere jenter samtidig, kan dette lett føre til smitte av sykdommer som HIV/AIDS. Legen vi snakket med, fortalte oss at HIV/AIDS-smitte var et stort problem i forhold til kjønnslemlestelse. Utenom dette, kan omskårede jenter få store komplikasjoner under fødsel. Det å føde som ung jente er et problem i seg selv, ettersom kroppen ikke er ferdig utviklet. Allikevel er dette noe mange unge maasajenter må gjennomgå ettersom tidlig ekteskap er svært vanlig i maasaikulturen.

Det skal sies at også polygami lettere kan medføre overførbare sykdommer som HIV/AIDS. Dette som følge av at en i et polygamt forhold har flere seksualpartnere. Prevensjon er generelt lite brukt, men når dette i tillegg inngår i et polygamt ekteskap, er det større sjanse for spredning av seksuelle overførbare sykdommer, i motsetning til et monogamt ekteskap. Her kan vi derfor snakke om mangel på kunnskap rundt et nokså alvorlig tema. Hvis vi ser på dette i lys av et utviklingsperspektiv, kan vi si at polygami er med på å senke forventet levealder, ettersom HIV/AIDS medfører tidligere død uten medisiner.

Allikevel må vi presisere at det tok tid å forstå de positive sidene med polygami som tradisjonell praksis blant maasaier. De informantene vi snakket med, uttrykte at de så på dette som negativt, og hevdet at dette førte til underutvikling. Det var først hjemme i Norge, etter vi startet oppgaveskrivingen, at vi fikk åpnet øynene overfor de positive sidene med praksisen. Ettersom vi underveis fant ut at vi hadde lite data på dette temaet, så vi en dokumentar om maasaier og polygami i Tanzania. Noen mener imidlertid at et polygynt forhold ikke automatisk er negativt for kvinner, men at det faktisk kan være bedre. Siden man som kvinne har mange arbeidsoppgaver i den private sfære, kan arbeidet derfor deles på flere. I tillegg er det noen som mener at det er mer sosialt for kvinnene, enn dersom de hadde levd i monogame ekteskap. Forskning har vist at polygame forhold blant maasaier fører til bedre helse og ”rikdom” for kvinnene og deres barn.

I alle samfunn finnes det forventninger til hvordan det enkelte kjønn skal være og oppføre seg. Dette gjelder ikke bare kvinner, men også menn. Vi har gjennom flere

intervjuer klart å danne oss et bilde av hva som er idealet for en masaaikvinne. Hun skal følge det tradisjonen forventer av henne, og i løpet av vår tid i Tanzania, har vi funnet ut at hun har plass i den private sfære. Hun skal være omskåret, gifte seg, føde barn, stå for husholdningen, og respektere ektemannen. Umiddelbart kan vi tenke på dette som ”gammeldags”, men det er viktig å påpeke at maasaikulturen har sterke tradisjoner, på lik linje med andre kulturer. Men det er allikevel viktig at vi ikke fremstiller mannen på feil måte. På lik linje med kvinnen, stilles det også krav til unge gutter. Helt fra de er barn, forventes det at de skal gjete kveget og geitene, og beskytte dyrene og bomaen for rovdyr. De skal være omskåret, gifte seg med en god kvinne, ha mange barn og ha høy status. Store deler av året er ikke mannen hjemme med familien sin, ettersom han må arbeide ute Dette gir oss muligheten til å se at også mannen står overfor stort press. Det er ikke nødvendigvis noe enklere for han å stå i mot tradisjonelle praksiser som virker negativt inn på unge jenter. Hvis vi setter mannens og kvinnens kjønnsroller opp mot hverandre, har han i følge kultur og tradisjon like lite valg når det gjelder spesielt ekteskap og kjønnslemlestelse.

Vi dro til Tanzania med tanken om å se på maasaikulturen fra et kulturel relativistisk ståsted. Alle var innforstått med at vi skulle møte og lære om en kultur nokså forskjellig fra vår egen. Vi var ute etter å prøve å forstå, men dette betyr nødvendigvis ikke at vi har vært nødt til å godta alt. Dette var noe vi kunne oppleve som vanskelig i møte med maasaikulturen og de tradisjonelle praksisene vi undersøkte. Blant annet er kjønnslemlestelse noe som bryter helt med våre normer og kultur, og vi har hatt vanskeligheter for å forstå og godta hvorfor dette fremdeles pågår når det i tillegg er ulovlig. Gjennom flere følelsesladde intervjuer har det vært vanskelig ikke å synes synd på informantene som selv hadde opplevd dette. Det har vært vanskelig å holde seg nøytral, og tenke at alle kulturer er likeverdige, når kulturelle praksiser som denne fører til at en jente må rømme hjemmefra, med tanken om aldri å få se familien sin igjen, i frykt for å bli omskåret eller giftet bort til en eldre mann.

Vi har forstått det slik at eldre og konservative maasaier ønsker å beholde kulturen sin akkurat slik den er, både med de positive sidene, og de sidene som blir regnet som negative av NGOer og myndighetene (og kanskje en nyere generasjon som ønsker en

mer moderne maasaikultur). Vi har oppfattet at de er bekymret for at hele maasaikulturen vil falle sammen dersom noe endres, og at det myndighetene og NGOer ser på som negativt, ikke sees på som særlig negativt av dem selv. Som vi nevnte i analysedelen, blir derfor jenters utdanning ofte sett på som en trussel mot kulturen. Vi er nemlig blitt fortalt at de eldre og mer konservative maasaiene er redde for at formell utdanning vil erstatte kulturen deres med ”det moderne”. Dette er noe vi ser på som et stort dilemma, og en kan nesten se på det som en kamp mellom ”oss” og ”dem”, med myndighetene og NGOene på den ene siden, og maasaiene på den andre.

I likhet med mange andre afrikanske land, har Tanzania lover som omhandler kjønnslemlestelse og tidlig ekteskap. Utfordringen er bare om staten har mulighet og kapasitet til å følge opp disse lovene. Vi har funnet ut at det skjer en rekke glipper både når det gjelder kjønnslemlestelse og tidlig ekteskap. Dette avhenger både mye av hvor en er bosatt, men også foreldres valg. Under intervjuer er vi blitt fortalt at myndighetene og NGOerne har vanskeligheter med å nå ut til de mest rurale områdene, hvor svært mange maasaier er bosatt. Dette er noe som fører til at de tradisjonelle praksisene opprettholdes. I mer urbane strøk, som i og rundt byer, er mulighetene derfor større for at myndighetene og NGOer varsles og handler, nettopp fordi tid og ressurser nok spiller en stor rolle.

Det må imidlertid også nevnes at når det gjelder ekteskap, finnes det en lov som motsier den egentlige loven om at ekteskap ikke skal utføres før fylte 18 år. Denne loven hevder at dersom man er fylt 15 år og *ikke* er i utdanning, er det lov å gifte seg dersom begge foreldre samtykker. Hvordan dette henger sammen med loven om at nedre aldersgrense for ekteskap er 18 år, er vanskelig å si, men en lov som dette tyder på en stat med manglende håndheving, og er et resultat grunnet mangel på ressurser og penger. Når dette er sagt, kan det være lettere å se hvorfor tradisjonelle praksiser opprettholdes til tross for at de er ulovlige. Det er ikke mye vi kan gjøre med dette, foruten å sette søkelyset på viktigheten av et stødig lovverk som ikke bryter med menneskerettighetene.

Som nevnt tidligere, skyldes opprettholdelsen av tradisjonelle praksiser som tidlig ekteskap, polygami og kjønnslemlestelse lite eller ingen utdanning. Vi har fått se at mange unge jenter er nødt til å ende utdanning grunnet tidlig ekteskap eller tidlig graviditet, i tillegg til at de generelt blir nedprioritert til fordel for gutter. Noe som har vært gjennomgående under hele vårt feltopphold i Tanzania, er at formell utdanning er det absolutte svaret på å endre de sidene ved maasaikulturen som for mange sees på som negative. Vi har vært vitne til at dersom en først faller ut av skolen, er det liten sjans for å komme inn igjen. I tillegg kan vi vise til flere informanter som har fortalt oss at dersom foreldrene ikke er utdannet, er det desto mindre sjanse for at de sender barna på skole. Hvis vi tenker på utdanning i lys av problemstillingen vår, kan vi se at manglende utdanning er en påvirkende faktor for en opprettholdelse av praksisene tidlig ekteskap, polygami og kjønnslemlestelse. Dette fordi uutdannede maasaier ikke får informasjon eller opplæring om hva som kan være negativt med disse praksisene, og derfor ikke vet bedre enn hva de er opplært i. Vi har derfor funnet ut at dersom unge jenter, og selvfølgelig gutter, får utdanning, vil de videreføre kunnskap om hvilke sider som er negative. Det er imidlertid også viktig å utdanne eldre maasaier, slik at de får en forståelse for at selv om kulturen endres, behøver det ikke nødvendigvis å være negativt.

Det er viktig å få frem at manglende utdanning minskes, og at andelen som i dag går på skole, er langt høyere enn tidligere. Flere av de vi har snakket med, forteller at dette er langt bedre enn hos den eldre generasjonen. Allikevel må det jobbes videre med, ettersom det fremdeles er et stort problem, og spesielt blant jenter. NGOer vi har vært i kontakt med, har fortalt at det har vært vanskelig de seneste årene ettersom flere og flere givere trekker seg. Dette minsker sjansen for å jobbe videre mot målet om at alle skal få mulighet til ordentlig utdanning.

Det er ikke å legge skjul på at store deler av befolkningen i Tanzania lever i fattigdom, og at maasaier er en stor del av dem. Vi har funnet ut at fattigdom både er en årsak og konsekvens av tidlig ekteskap. Årsaken kommer av at de uutdannede foreldrene ser på datteren som eneste utvei ut av en svært vanskelig livssituasjon. Ved at de gifter bort datteren, vil de ikke bare få kveg, men også én mindre person i familien å forsørge.

Dette er ikke et valg de tar fordi de ønsker barnet deres noe vondt, men mer fordi de ikke ser noen annen utvei. Konsekvensen er imidlertid en ond sirkel av fattigdom som blir overført fra generasjon til generasjon. Når jentene giftes bort, faller de ut av skolen, og mister derfor muligheten til å utdanne seg. Hun vil derfor ikke forstå hvor viktig det faktisk er med utdanning, og sjansen er derfor større for at dette igjen videreføres til hennes kommende barn. Heldigvis har vi vært vitne til at det finnes muligheter for å bryte ut av denne onde sirkelen, men at det allikevel krever at en kjemper svært hardt og har mot til å stå opp mot en kultur som krever mye av en.

Vi har i denne oppgaven forsøkt å svare på en problemstilling som omfatter en svært sterk kultur. Vi vil hevde at det studiet vi har gjort, sammen med andre liknende studier, kan være med å sette søkelyset på viktigheten av utdanning. Kunnskap om temaer som tidlig ekteskap, polygami og kjønnslemlestelse har vist seg å være en grunnleggende nøkkel ut av den onde sirkelen maasaikulturen befinner seg i. Relevant utdanning vil gi maasaier mulighet til å bevare de delene av kulturen som er bevaringsverdige, men allikevel kunne endre på de delene som ikke sees på som positive. Det sies at alle har et valg, men det vi kan påpeke at dette ikke er lett dersom du ikke har kunnskap om de valgene som faktisk skal tas.

Litteraturliste

Pensum og faglitteratur:

Ansell, N. (2005). *Children, Youth and Development*. Abingdon: Routledge

Beazley, H. & Ennew, J. (2006). "Participatory Methods and Approaches: Tackling the Two Tyrannies". Desai, V. & Potter, R. B. (Red.), *Doing Development Research* (s. 197). London: Sage.

Benjaminsen, T.A. & Svarstad, H. (2010). *Politisk økologi: miljø, mennesker og makt*. Oslo: Universitetsforlaget .

Eriksen, T.H. (2010). *Small Places, Large Issues. Third Edition*. London/New York: Pluto Press.

Brydon, L. (2006). "Ethical Practices in Doing development Research". Desai, V. & Potter, R. B. (Red.), *Doing Development Research* (s. 26-27). London: Sage.

Feldberg, K.B. (2013). "Hva betyr utdanning for utvikling" i T.L. Eriksen & K. Feldberg (red.)(2013). *Utvikling. En innføring i utviklingsstudier*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Johannessen, A., Tufte, P.A., & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag AS

Keessing, R. M. (1981). *Cultural Anthropology – A Contemporary Perspective. Second Edition*. USA: Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.

Mayoux, L. (2006). "Quantitative, Qualitative or Participatory? Which Method, for What and When?". Desai, V. & Potter, R. B. (Red.), *Doing Development Research* (s. 118-120). London: Sage.

Mbiti, John S. (1975). *Introduction to African Religion*. London: Heinemann

Parham, K. 2009. *Emusoi: Maasai girls tell their stories*. Tanzania: Macmillan Education.

Smukkestad, O. (2008). *Utvikling eller avvikling. En innføring i økonomisk og politisk utviklingsteori*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Thomson, D.L. (1994). "African Religion & Mormon Doctrine: Comparisons & Commonalities" i Blakely, Thomas D., Walter E.A. van B. & Thomson D.L., (red) (1994). *Religion In Africa*. Portsmouth, New Hampshire: Heinemann

Waldrop, A. (2013). "Kjønn og utvikling" i Tore Linné Eriksen & Karen Brit Feldberg (red.) (2013). *Utvikling. En innføring i utviklingsstudier*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Waldrop, A. (2013). "Ubehaget med kulturen" i T.L. Eriksen & K. Feldberg (red.) (2013). *Utvikling. En innføring i utviklingsstudier*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Internettkilder:

28toomany. (2013). FGM in Tanzania.

Hentet fra: http://www.28toomany.org/media/uploads/tanzania_final_final_final.pdf (29.04.17)

28toomany. (u.å). Tanzania: Key Country Statistics.

Hentet fra: <http://28toomany.org/countries/tanzania/> (04.01.17)

Askheim, S. (01.07.2016) *Riftdalen*.

Hentet fra: <https://snl.no/Riftdalen> (08.05.17)

Asland, J. (13.12.2013) *Polygami*.

Hentet fra: <https://snl.no/polygami> (08.04.17)

Avert (u.å). *HIV and AIDS in Tanzania* (u.å). Hentet 26.04.17 fra:

<https://www.avert.org/professionals/hiv-around-world/sub-saharan-africa/tanzania>

CARE (u.å.). *Vows of povery*.

Hentet fra: <http://vowsofpoverty.care.org/>(26.04.17)

CIA. (2017). Tanzania.

Hentet fra <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/tz.html>

(20.04.17)

DHS. (2012). *HIV/AIDS and Malaria indicator survey*. Hentet 26.04.17 fra

<http://www.dhsprogram.com/pubs/pdf/SR196/SR196.pdf>

Emusoi Centre. (u.å.). Emusoi Centre.

Hentet fra <http://www.emusoicentre.co.tz> (22.04.17).

Eriksen, T. H. (2010) *Små steder – store spørsmål. En innføring i sosialantropologi*.

Hentet fra:<http://hyllanderiksen.net/About.html> (02.05.17)

FN. (u.å). FNs verdenserklæring om menneskerettigheter.

Hentet fra: <http://www.fn.no/FN-informasjon/Avtaler/Menneskerettigheter/FNs-verdenserklaering-om-menneskerettigheter> (28.04.17)

FN-sambandet (24.11.2016) Seksuell og reproduktiv helse og rettigheter.

Hentet fra: <http://www.fn.no/Tema/Befolkning/Seksuell-og-reproduktiv-helse-og-rettigheter> (04.05.17)

Fosshagen, K. (30.12.2015). *Etnosentrisme*.

Hentet fra:<https://snl.no/etnosentrisme> (02.05.17)

Hem, M. & Benjaminsen, G. (2016, 29.12) Tanzania.

Hentet fra <https://snl.no/Tanzania> (24.04.17)

Holder, K & Steels, K. (30.10.2015). *Is being a "sister wife" always a bad thing?*

Hentet fra:

https://ls.ucdavis.edu/news-events/dss-news/polygyny_tanzania-10-2015.html

(08.04.17)

Höschele, Stefan, (2006), *Polygamy among the Tanzanian Maasai and the seventh-day Adventist Church: Reflections on a missiological and theological problem.*

Hentet fra:

<http://digitalcommons.andrews.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1153&context=jams>

(29.04.17)

Lonely Planet (u.å.). *Introducing Arusha.*

Hentet fra: <http://www.lonelyplanet.com/tanzania/northern-tanzania/arusha/introduction>

(07.05.17)

MCDGC publications (u.å). *Gender equality and social institutions in Tanzania.*

Hentet fra:

http://www.mcdgc.go.tz/index.php/publications/more/gender_equality_and_social_institutions_in_tanzania/ (03.05.17)

MOP (u.å.). *Monduli Juu Orphans Project.*

Hentet fra: <http://www.mopjuu.org/about> (08.05.17)

NORAD (2014, 03. Februar). *Barne- og tvangsekteskap.* Hentet fra:

<https://www.norad.no/tema/helse/seksuell-og-reproduktiv-helse/tvangs--og-barneekteskap/> (24.04.17)

NORAD (u.å). *Utdanning grunnleggende for utvikling.*

Hentet fra: <https://www.norad.no/migrering/nyheterrunde2/utdanning-grunnleggende-for-utvikling/> (01.05.17)

Patheos (2010, 13.07) *Love, Polygamy, And Arranged Marriage In The Tanzanian Maasai Tribe*. Hentet fra: <http://www.patheos.com/blogs/camelswithhammers/2010/07/love-polygamy-and-arranged-marriage-in-the-tanzanian-maasai-tribe/> (29.04.2017)

PLAN (u.å.). *Barneekteskap*.

Hentet fra: <https://www.plan-norge.no/plan-satser-p-jenter/barneekteskap-1> (02.05.17)

Skirbekk, S. & Kjølørød, L. (2017, 2. Februar). *Ekteskap*. I Store norske leksikon. Hentet fra: <https://snl.no/ekteskap> (26.04.17)

Tanzania Tourism (u.å.). Arusha City

hentet fra: <http://www.tanzaniatourism.com/en/destination/arusha-city> (08.05.17)

Teigen, K.H.& Svartdal, F. (2016, 16. Desember). *Kjønnsrolle*. Store norske Leksikon. Hentet fra: <https://snl.no/kjønnsrolle> (26.04.17)

The law of marriage act (1971), kapittel 29.

Hentet fra:

[http://www.rita.go.tz/eng/laws/History%20Laws/Marriage%20Ordinance,%20\(cap%2029\).pdf](http://www.rita.go.tz/eng/laws/History%20Laws/Marriage%20Ordinance,%20(cap%2029).pdf) (07.04.17)

The Planning commission Dar Es Salaam & Regional Commissioner's office Arusha. (u.å.). Arusha region, Socio-economic profile.

Hentet fra: <http://www.tzonline.org/pdf/Arusha.pdf> (24.04.17)

United Nations. (2017). SDG Indicators. Global Database.

Hentet fra: <https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/?indicator=1.1.1> (03.05.17)

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization & International Bureau of Education. (2010/11). World Data on Education. Tanzania. UNESCO & IBoE.

Hentet fra:

http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/Publications/WDE/2010/pdf-versions/United_Republic_of_Tanzania.pdf (20.04.17)

World Health Organization (2014). *Adolescent pregnancy*.

Hentet fra: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs364/en/> (24.04.17)

World Health Organization (u.å.). Female genital Mutilation (FGM)

hentet fra: <http://www.who.int/reproductivehealth/topics/fgm/prevalence/en/> (20.04.17)

World Health Organization. (u.å.). Female genital mutilation.

Hentet fra <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/en/> (20.04.17).

Forelesninger:

Anne Waldrop, forelesning i Kultur og utvikling 1. gang, 31.08.16

Anne Waldrop, forelesning i Kultur og utvikling 2. gang, 07.09.16

Sissel Egden, Temakveld om tidlig ekteskap, 20.04.17

Vedlegg

Informantliste:

Enkeltintervjuer:

Informant 1: Nøkkelinformant gjennom hele feltperioden. Formelle og uformelle samtaler. Mann, 57 år. Jobber for forskjellige utviklingsorganisasjoner. Dato: 21.02.2017

Informant 2: Kvinne, 53 år. Lege i Monduli District. Dato: 06.02.2017

Informant 3: Kvinne, 50 år. Sykepleier i Monduli District. Dato: 06.02.2017

Informant 4: Kvinne, 35 år. Lærer på Monduli grunnskole. Dato: 03.02.2017

Informant 5: Mann, 47 år. Rektor på vidergående skole i Monduli District. Dato: 07.02.2017

Informant 6: Kvinne, 61 år. Direktør på Emusoi Center. Dato: 22.02.2017

Informant 7: Ung maasaikvinne, 25 år. Uten utdanning og jobb. Dato: 07.02.2017

Informant 8: Ung maasaikvinne, 28 år. Uten utdanning og jobb. Dato: 09.02.2017

Informant 9: Maasaimann, 42 år. Lærer på Moringe Sokine vidergående skole. Dato: 09.02.2017

Informant 10: Ung maasaikvinne, 28 år. Utdannet og i arbeid. Dato: 17.02.2017

Informant 11: Maasaimann, 30 år. Utdannet og i arbeid. Dato: 17.02.2017

Informant 12: Ung maasaijente, 19 år. Har rømt og er nå i utdanning. Dato: 22.02.2017

Informant 13: Ung maasaijente, 18 år. Har rømt og er nå i utdanning. Dato: 22.02.2017

Informant 14: Ung maasaijente, 20 år. Har rømt og er nå i utdanning. Dato: 22.02.2017

Informant 15: Ung maasaigutt, 21 år. I utdanning. Dato: 24.02.2017

Informant 16: Ung maasaigutt, 21 år. I utdanning. Dato: 24.02.2017

Informant 17: Ung maasaigutt, 23 år. I utdanning. Dato: 24.02.2017

Informant 18: Kvinne, 27 år. Utdannet uten jobb. Dato: 03.03.2017

Informant 19: Mann, 28 år. Utdannet og i arbeid. Dato: 02.03.2017

Gruppeintervjuer:

Informant 20: Nøkkelinformanter gjennom første og andre del av feltperioden. Formelle og uformelle samtaler. Mann, 53 år. Kvinne, 33 år. Arbeider i NGOen MOP. Dato: 02.02.2017

Informant 21: Kvinner 32 år og 29 år. Jobber for Maasai Woman Development Organization. Dato: 20.02.2017

Informant 22: To kvinnelige ansatte i Africaid. Dato: 28.02.2017

Informant 23: Tre maasaijenter, alle 20 år. Elever på Maasai Girl Lutheran Videregående skole. Dato: 07.02.2017.

Informant 24: Maasaidatter (18), mor og bestemor. Uten utdanning og arbeid. Dato: 03.02.2017

Informant 25: Ni maasaijenter, 17-20 år. Elever på Moringe Sokoine Vidergående skole.
Dato: 08.02.2017

Informant 26: Maasaijenter, 21-23 år. Bor i en utviklet buma, og er utdannet. Dato:
21.02.2017

Alle intervjuene ble foretatt i perioden 02.02.2017 - 03.03.2017 og varte i alt fra 20 til
60 min.

Intervjuguiden

Unge maasaijenter:

- What is your age?
- Where do you come from?
- When and why did you come to this school/centre?
- What is the biggest challenge for girls in your village?
 - why, how many?
- why do you think education is so important?
 - do you get support from your family?
 - do you still have contact with them?
- how does maasaiculture affects your life? (in both good and bad ways)
- what do you think about young maasaigirls that are forced to get married?
 - and how do you think this affects their life psychologically?
- how do you feel about the power between maasai men and women?
- Have you ever felt discriminated because you are a girl?
 - if yes, how did you feel about it?
- do you have any stories about yourself or someone you know regarding to this topic that you want to tell us about?
- is there anything you would like to add?

Maasaigutter:

- What is your age?
- What do you think about men having more power than women?
- What is your opinion about polygami?
- Do you think love is important in a marriage?
- What do you think about early marriage?
- Do you think education is important for woman?
- Do you want your wife to be circumcised?
- Is there anything with the maasaiculture that you think is good and bad?
- Do you want to add anything?

Ekspertintervju

- Can you tell us something about yourself and your work?
- What do you like the most about the maasai culture?
 - Is there anything you see as a problem?
- What is your opinion about early marriage?
 - How do you think early marriage affects young maasai girls lifes?
- What is your opinion about FGM?
 - Do you think the government's law about forbidding FGM has made the situation better or worse?
- Why does men have more power than women?
- Why did you chose to have only one wife instead of many, when it is so normal in the maasai culture to have several wives?
- In what ways do you think education affects the maasai culture?
- Do you think the government should do more to prevent early marriage?
- Do you want to add something?